

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د بنوونکو د روزني او

د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولگي

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

درسي کتابونه د پوهني په وزارت پوري اړه لري
په بازار کې بي اخيستنه او خرڅونه په ګلکه منع
ده. له سر غرونوکو سره قانوني چلندا کېږي.

ISBN 978-9936-25-160-1

9 789936 251601 >

د پوهنې وزارت

د تعليمي نصاب، د بنوونکو د روزني او

د ساینس د مرکز معینیت

د تعليمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

الف

د کتاب د تالیف، خپرني او تدقیق کمیتې

لیکوالان:

۱. د سر مؤلف مرستیال امین الله نژند او سوسن وردگ.

تاایید او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرګو د ديني، پوهني او لوړو زده کړو د کمبيسيونونو غړي.

د خپرني او تدقیق کمپې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

- پوهنمل مکمل د کابل پوهنتون اداري مرستیال.

علومو اکادېمي:

- سر خپروونکي عبدالله بختاني خدمتگار د افغانستان د علومو د اکادېمي پخوانۍ غړي.

- خپروونکي حبیب الله رفیع د افغانستان د علومو اکادېمي علمي غړي.

- سر خپروونکي عبدالواحد واحد د افغانستان د علومو اکادېمي د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهني وزارت:

۱. ډاکټر صدیق الله ویرا د پوهني وزارت سلاکار.

۲. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي او ادبیور.

۳. د مؤلف مرستیاله فروزان خاموش د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.

۴. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.

۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي او ادبیور.

۶. محمد عزیز حسین خپل د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.

۷. فریده نایبی د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.

۸. شکیلا دوست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.

۹. انځور ګران: محمد ظاهر طاهري او سید انور مېچنځپل.

د محبویاتو، دیني، فرهنگي او سیاسي برخو د خپرني او کره کټې کمپې:

- دوکتور محمد یوسف نیازی د پوهني وزارت سلاکار.

- محمد آصف ننګ د پوهني وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

د تدقیق، تصحیح او خارنی کمیسیون:

دکتور عبدالغفور غزنوي د تعليمي نصاب، د بنوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معین - د کمیسیون رئیس.

د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستانی د تعليمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.- غړي

سید محمود خلیق د تعليمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړي- غړي

طرح او دیزاین:

عزت الله غفاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي بي قهرمان دی
دا وطن د ټولو کوردي	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسهه عرب، گوجر دی	پامېريان، نورستانيان
براھوي دي، قزلباش دی	هم ايماق، هم پشه يان
دا هيرواد به تل څلپري	لكه لمړ پر شنه آسمان
په سينه کې د آسيا به	لكه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودي رهبر	وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پېغام
گرانو استادانو، بنوونکو او زده کوونکو،

بنوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د بنوونې او روزنې مهم توکي دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. خرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنېزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف وموسي. البه نه بشایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدي ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګنورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرڅیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لاري تدریس شي او د زده کوونکو مینډې او پلرونه هم د خپلو لونو او زامنو په باکېفته بنوونه او روزنه کې پرله پسې ګلهه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او د زده کوونکو او هېواد ته سې برباوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زمور گران استادان او بنوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کابوی چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېخلي دین له بنسټونو، د وطن دوستي د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د خرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا وموسي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د بنوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو خخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لاري زمور له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا بنه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو خخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې پې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو خخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې پې مرسته کړې ده، منه او درناوی کوم.
ومن الله التوفيق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

فهرست

مxonنه	سرليکونه
۱	د الفبي تكرار
۴	الله (ج)
۶	حضرت محمد (ص)
۸	علم او پوهه
۱۰	خای ټولول
۱۲	زمور بنوونځي
۱۴	ټوکه
۱۶	په ټولګي کې همکاري
۱۸	بنه زده کوونکي
۲۰	بنه بنوونکي
۲۲	هونبیار کارغه
۲۴	افغانستان
۲۷	د خپلواکۍ جشن
۳۰	بېرڅه
۳۲	بوډا او پاچا
۳۴	زمور پيسې
۳۶	علامه سید جمال الدین افغان
۳۸	کندههار
۴۰	جرګه
۴۲	کوچيان
۴۴	د اختر ورڅه
۴۶	د نيزۍ و هلولو لوبه
۴۸	اتنې
۵۰	يووالۍ
۵۲	د کال خلور فصلونه
۵۵	د اونې د ورڅو نومونه
۵۷	پسرلۍ
۵۹	باران
۶۱	د اوړو منابع
۶۳	لمر
۶۵	د وخت ارزښت
۶۷	په ځنګله کې اور
۶۹	څاروي

۷۲	مېزه
۷۴	ټوڭه
۷۶	الوتونکي مرغان
۷۸	سوی
۸۰	کورني چرگان
۸۲	د شاتو مچي
۸۴	مېږي او د هغه ګتني
۸۷	انګور
۸۹	سابه
۹۲	د مور عزت
۹۴	له ورو سره ټوکي کول
۹۶	د پلار حقوقنه
۹۸	پلاره
۱۰۰	د ماشوم څنګه درناوي وکړو؟
۱۰۲	ګاونډلي
۱۰۴	د انسانانو درناوي
۱۰۶	د خبرو کولو ادبونه
۱۰۸	د سلام ورکولو ادبونه
۱۱۰	ډوډۍ
۱۱۲	ناولي سابه
۱۱۴	روغ پاتې کيدل
۱۱۶	ماين خه شې دې؟
۱۱۸	روغتيا
۱۲۰	واکسین کول
۱۲۲	د خان پاکوالۍ
۱۲۴	د مخدره موادو زيانونه
۱۲۶	سوله او ماشومان
۱۲۸	زغم او صبر
۱۳۰	ربنتيا ويل
۱۳۲	دوستي او ملګرتيا
۱۳۴	د ستورو شمېر
۱۳۶	مېږي او ګوتره
۱۳۸	وبره
۱۴۰	د بنمني او دوستي
۱۴۲	زړه سوي

د الفبی تکرار

موخه: د الفبی د تورو بنه ، غړ، لیکل او لوستل.

پونښتې:

- ۱ ستاسو نوم په کوم توري پیل کېږي؟
- ۲ دالفبی له تورو خخه کومې کلمې جوړولی شي؟
- ۳ ستاسي نوم له کومو تورو خخه جوړ شوي دی؟

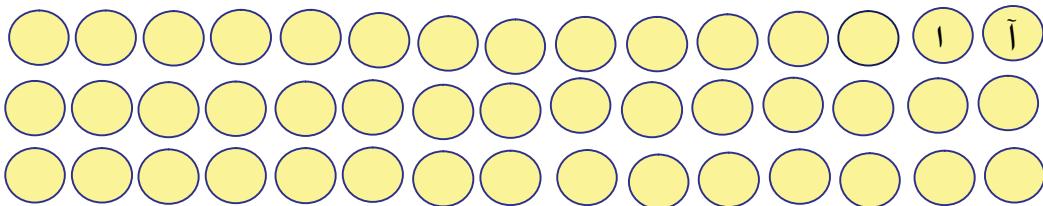
پاڼه	باز	انار	آس
پ پ	ب ب	ا	آ
جوار	ټریا	ټال	ټلفون
ج ج	ٿ ٿ	ٻ ٻ	ٿ ٿ
خاله	خوکۍ	خیمه	حوض
خ خ	څ څ	څ څ	ح ح
رمبي	ذره بین	ډول	دستکش
د	ڏ	ڏ	د
ډمنځ	ڙبه	ڙوند	ڙمرى
ڏ	ڙ	ڙ	ڙ

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې تش خایونه په مناسبو تورو او د الفبی په ترتیب سره ډک کړي.

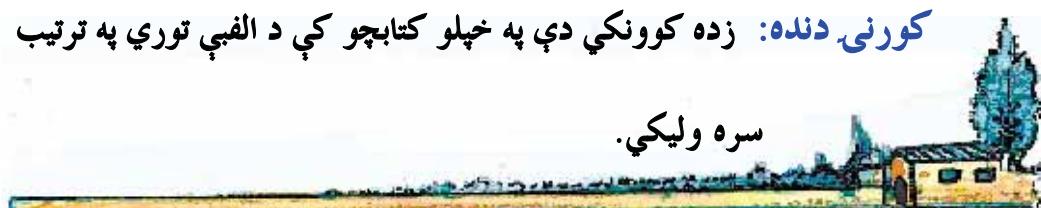
زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او د هرپي ډلي هر غړي دې د الفبې

يو توري خوبن کري او درې کلمې چي په هغه توري باندي پيل کيري

ولیکی۔

کورنی، دندہ: زده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې د الفبی توري په ترتیب

سرہ ولیکی۔

بسم الله الرحمن الرحيم

لو مری لو ست

الله (ج)

مو خه: دکلمو لیکل ، لو ستل او د لوی خدای (ج) پیژندنه.

پوبستنی:

۱ مونبر چا پیدا کرپی یو؟

۲ لوی خدای (ج) له مونبر نه پرته نورخه خه شیان پیدا کرپی دی؟

الله (ج) خمکه ، آسمانونه ، کانی ، غرونه ، انسانان ، خاروی ،
الوتونکی مرغان ، نباتات او د اسپی نور تول شیان پیدا کرپی دی .
لوی خدای (ج) هېر مهربان او پرمود هېر گران دی .
مور دلوی خدای (ج) په دغو لویو نعمتونو باندې شکر و باسو او
تل بې عبادت کوو .

دلختونو معنا: کانی - تیپی ، مهربان - پیروز و کرونکی ، عبادت - خدای (ج) یادول .

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووبشل شي او د هفو شیانو نومونه چې لوی

خدای (ج) پیدا کړي دي واخلي. او بیا دې هره ډله د ټولګي مخي ته

راشي او د هفو شیانو نومونه دې خپلو ټولګیوالو ته واخلي.

د لاندې شکلونو له نیمگرو تورو څخه په خپلو کتابچو کې بشپړې

کلمې جوړې کړئ.

ل - م - ر غ - و - ا غ - ر لکه: م - ر - غ - ه مرغه

کورنۍ دنده: زده کونکی دې د (خدای (ج)، خمکه، آسمانونه) کلمې په

خپلو کتابچو کې په تورو ووبشي.

دوهم لوست

حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم)

موخه: د تورو تركيپ، ټاکل او د کلمو ليکل او لوستل.

پوبنشي:

۱ دپورتني رسم په هکله خه ويلى شئ؟

۲ زمونې د پیغمبر نوم خه دی؟

۳ پوهېږي چې قرآن کريم دلوی خدای (ج) له خوا پر چا نازل شوي دی؟

حضرت محمد^(ص) زموږ خود پیغمبر دی. دی د مکې په بنار کې زېړبدلي دی، او له وروکتوب خخه ېې نېک او بنه عمل درلود. حضرت محمد^(ص) له ماشومانو سره ډېره مينه درلوده او ده به ويبل: (هغه خوک چې پرماسو مانو باندي مهرباني او د لويانو درناوی ونکړي له مونې خخه نه دی). قرآن کريم د الله^(ج) له خوا زموږ د لارښوونې له پاره پر حضرت محمد^(ص) نازل شوي دی.

دلغتونو معنا: نازل – رالېول ، وروکتوب – ماشومتوب ، مينه – محبت ، درناوی – احترام.

دزده کوونکوفعالیت:

په متن کې خلور کلمې چې د (م) په توري پیل کېږي پیداکړئ او بیا بې په

خپلو کتابچو کې ولیکړئ.

د ورکړشوو توروو خنځه کلمې جوړې کړئ.

$$\begin{array}{rcl}
 \boxed{} & = & \boxed{م} + \boxed{ه} + \boxed{ن} + \boxed{ی} \\
 \boxed{} & = & \boxed{د} + \boxed{ر} + \boxed{ن} + \boxed{ا} + \boxed{و} + \boxed{ی} \\
 \boxed{} & = & \boxed{م} + \boxed{ه} - \boxed{ر} + \boxed{ب} + \boxed{ا} + \boxed{ن} \\
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{rcl}
 \boxed{محمد} & = & \boxed{م} + \boxed{ح} + \boxed{م} + \boxed{د} \\
 \boxed{} & = & \boxed{پ} + \boxed{ی} + \boxed{غ} + \boxed{م} + \boxed{ب} + \boxed{ر} \\
 \boxed{} & = & \boxed{ع} + \boxed{م} + \boxed{ل}
 \end{array}$$

زده کوونکې دې په ډلو باندي ووبشل شي د هغو صفاتو په هکله دې خبرې

وکړي چې د حضرت محمد^(ص) د نېک عمل او له ماشومانو سره د مینې په

هکله بې له لویانو خنځه اورېدلې وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکې دې د لوست د متن له مخې درې کلمې پیداکړي

چې په یوه کلمه کې د (د) توري په سر او په بله کلمه کې په منځ او

په دريمه کلمه کې په پای کې راغلې وي.

دریم لوست

علم او پوهه

موخه: دتورو ترکیب ، دکلمو لیکل او دپوهی په ارزښت دزده کوونکو پوهېدل دي.

۱ مونږ ولې درس لولو؟

۲ لوی خدای (ج) د علم زده کړه پر چا فرض کړي ده؟

علم پوهې ته وايي. هرڅوک چې ډېر لوست ووايي هغه علم زده کوي،
پوه او هوښيار انسان تري جو پېږي.

پوه انسان د خپل ژوند چاري په سمه توګه پرمخ بیاپې نورو خلکو ته یې
هم ګټه او مرسته رسېږي.

نوپر موږ ماشومانو باندي د علم زده کړه فرض ده. خکه چې د اسلام
لارښونه ده علم په هر نارینه او بسخېنې فرض ده.

دلغتونو معنا: علم - پوهه، چاري - دندۍ ، مرسته - کومک.

یادونه: دعلم زده کړه په هر نارینه او بسخې فرض ده.

دزده ڪونڪو فعالیت:

زده ڪونڪی دې د چوکات له تورو خخه ڪلمي جو پي ڪري؟

م	ل	ع
ر	و	
ڪ		
س		
ت		
ه		

زده ڪونڪي دې په ڏلو باندي ووبشل شي او (پوهه، فرض، هوبسيار،

ناريئه) ڪلمي دې هڳاءه ڪري.

فر - ض

ڪورني دنده: زده ڪونڪي دې د (پوهه، انسان، ڙوند) ڪلمي په خپلو

ڪتابچو ڪي په تورو باندي واروي.

څلورم لوست

خای ټولول

موخه: د دې لوست موخه زده کوونکو ته په متن کې کلمې پېژندل او په عملی توګه د فعل
ښوول، د خای ټولول او پاک ساتل دي.

- پوښتنی:
- ۱ په پورتني رسم کې خه ويني خبرې پړې وکړئ؟
 - ۲ تاسې چې سهار له خوبه پاخېږي خه کوي؟
 - ۳ ستاسي په کور کې خوک او خه کارونه کوي؟

سوسن د دوهم ټولکي زده کوونکي ده. هغه چې سهار له خوبه
پاخېږي، خپل خای ټولوي. بيا تشناب ته ئي، لاسونه مینځي، غابونه
برس کوي او مخ هم مینځي، وروسته ئي له مور، پلار، خور او ورور
سره يوځاي د سهار ناري خوري. له سهار ناري خنځه وروسته د
ښوونځي کالي اغوندي، بیاله مور سره يوځاي ښوونځي ته ئي.

د لغتونو معنا: ټولکي - صنف، ښوونځي - مكتب.

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووبشل شي او لاندې کلمې دې په تورو واروي

لکه: احمد	برس	۱
ا - ح - م - د	غابنونه	۲
	مور	۳

هفو کلموته خیر شئ چې کربنه ور لاندې اېستل شوې د.

لکه: تولول، پاڅېږي ، مینځل کېږي ، کوي، خوري، اغوندي، او خې دا ټول

فعلونه دی. دا فعلونه په لنډو جملو کې وکاروئ.

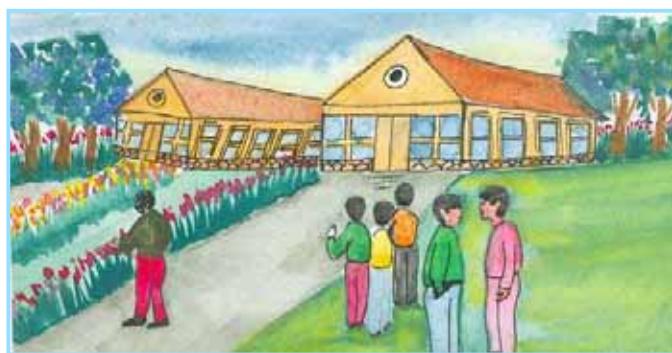
کورنۍ دنده: زده کونکی دې په لوست کې داسې کلمې پدا کړي چې د

(م) په توري پیل شوې وي.

پنځم لوست

زمور بسوونځي

موخه: د شعر له هم وزن ګلمو سره د زده کونکو بلديا، په بسوونځي کې د درسي وسايلو پېژندنه، د بسوونځي په ارزښت او په قواعدو پوهبدل دي.

پوبنتی:

- ۱ په انځور کې خه شی وينئ؟
- ۲ آيا د درسي وسايلو نومونه اخښتلى شي؟
- ۳ تېر کال مو په بسوونځي کې کوم کارونه ترسره کړي چې تاسوته په زړه پوري وو؟

تولګیوال مې لکه ورور دي
سرتر پایه تکه شنه ده
فیض دعلم پکې موم
مهربانه انسانان دي
له گناهمو راتېږي
څکه هر یو موره ته ګران دي
په اخلاص ورته سلام کرو

محمد عثمان (ټزند)

بوونځي مې دوهم کوردي
څومره بسکلي بي باغچه ده
زه په مينه ورته دروم
ډېر زړه سواندې معلمان دي
پرمود هېڅ نه په قاريېري
څومره خورډ دوى پیمان دي
د بسوونکو احترام کرو

دلغتونو معنا: بسکلي - بنایسته، دروم - خم، اخلاص - دزړه پاکوالي.

دزده کوونکوفعالیت:

د پورتني شعر له هم وزنه کلمو خخه بشپړې کلمي جوري کړئ؟	=	
ک + ور = کور		
ور + ور = ورور		
باغ + چه =		
ش + نه =		
درو + مم =		
مو + مم =		
مع + ل + مان =		
ان + سا + نا + ن =		

زده کوونکي دې د انځورونو نومونه په خپلو کتابچو کې د کربنې په
واسطه ونبسلوي.

     	<p>کمپیوټر</p> <p>تخته</p> <p>مېز</p> <p>څوکۍ</p> <p>پنسل پاک</p> <p>قلم تراش</p>	<p>حود کارقام</p> <p>کتابچه</p> <p>كتاب</p> <p>کاغذ</p> <p>پنسل</p>	
--	--	--	--

کورنۍ دنده: د خو درسي وسائلو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

شپږم لوست

توکه

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او له توکو سره د زده کوونکو بلدتیا.

پوبنتني:

- ستاسي کومه توکه زده ده؟ خپلو تولگیوالو ته بې ووايی؟
آيا تاسو ته په کور کې خوک توکې وايی؟

يو سري يو ليکوال ته ورغى ورته بې وویل: يوليک راتهوليکه.
ليکوال ورته وویل:

پښه مې خودېږي. هغه سري ورته وویل زه خو تا کوم څای ته نه لېږم
اونه په پښه باندې لیکل کوي. ليکوال ورته وویل: ربستیا وايی، خو
افسوس هرچاته، چې ليک ولیکم، زه په خپله ورسه څم چې زما په
ليک نورخوک نه پوهېږي نو زه باید خپل ليک په خپله ولولم.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې د (لیکوال، پښه، لیک، ولولم) کلمې هېجا کړي؟

لیک - وال	لیکوال
-----	پښه
-----	لیک
-----	ولولم

د متن په لوست کې خلور کلمې پیداکړئ چې د (و) په توري پیل شوي

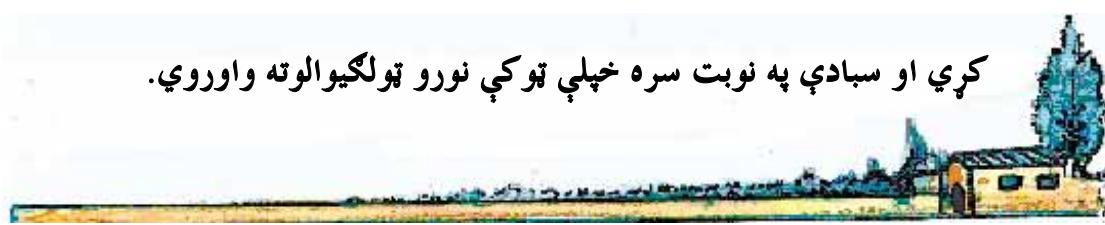
وې؟

زده کونکي دې په نوبت د تولګي مخې ته راشي او یوه توکه دې نورو

زده کونکو ته واوروی؟

کورنۍ دنده: زده کونکي دې د څلوا کورنیو له غړو خخه یوه یوه توکه زده

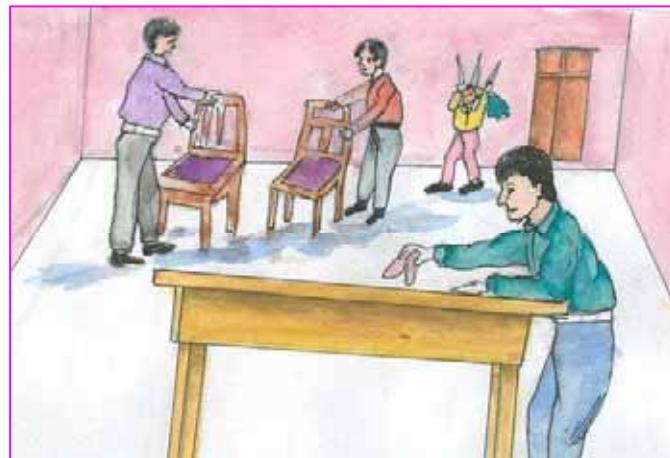
کړي او سبادې په نوبت سره خپلې توکې نورو ټولګیوالو ته واوروی.

اووم لوست

په تولگي کې همکاري

موخه: د کلمو لوستل، لیکل او په تولگي کې همکاري. ته د زده کوونکو هخول دي.

پوبتنی:

- ۱ په پورتني انځور کې خه ويني؟
- ۲ آيا تاسي کله له چاسره مرسته او همکاري کړي ده؟

زرغونې له ګلناري خنځه وپوبتل: تاسي په تولگي کې له يو بل سره خه مرستې او همکاري کوي؟ هغه وویل:
مود د خپل تولگي په پاک ساتلو کې او د مېز او خوکيو په ترتیب او همدارنګه په فعالیتونو، لوبو او په لوستونو کې هم له يوبل سره همکاري کوو. زرغونې وویل:
تاسي خومره بنه تولگیوال یاست چې په تولگي کې لکه د خپل کور په شان له يو بل سره مرسته کوي.

دلختونو معنا: مرستي – کومکونه، تولگیوال – همصنفیان.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووپشل شي او د ډلي هر زده کوونکي دې يو کار

خان ته وتاکي او تولې ډلي دې له يو بل سره د ټولگي په نظم او پاکوالی

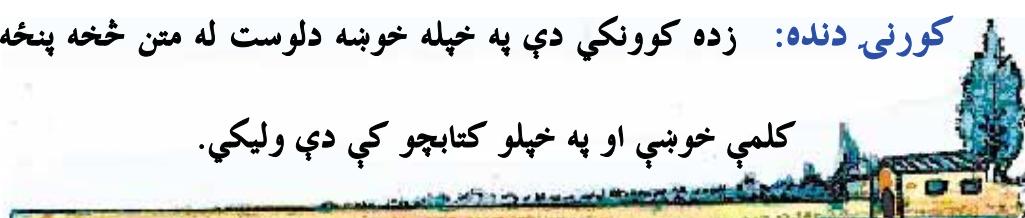
کې همکاري وکړي.

زده کوونکي دې د (زرغونه، ګلناره، ټولگي، پاکې) کلمې هېجا کړي.

ز - غ - ن

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوبنې دلوست له متن خخه پنځه

کلمې خوبنې او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

اتم لوست

بنه زده کونوکي

موخه: د دغه لوست د کلمو او جملو لوستل، لیکل او د زده کونوکو له بسو چلنداونو سره بلديا ده.

- ۱ په پورتنيو انځورونو کې خه وينه؟ خبرې بې و کړئ؟
- ۲ ستاسو په نظر ويلى شي چې بنه زده کونوکي چاته ويل کېږي؟
- ۳ بنه زده کونوکي په خپل ټولګي کې له نورو سره خه مرستې کولی شي؟

بنه زده کونوکي سهار وختي له خوبه پاڅېږي. لومرۍ خپله بستره ټولوي. بیا مور او پلار ته سلام اچوي او بیا سپورت کوي. بنه زده کونوکي خپل څان او کالی پاک ساتي. د سهار د ناري خورلو څخه وروسته په خپل وخت بسوونځي ته ئې. په بسوونځي کې د خپلوا ملګرو سره بنه ناسته ولاړه کوي.

د بسوونکو او مشرانو درناوي کوي، خپل درسونه په تاکلي وخت سره لولي. بنه زده کونوکي د خپلوا ملګرو د نومونو سره څان آشنا کوي او هم څان نورو ټولګيوالو ته ورپېژني.

دلغتونو معنا: بسوونکي - معلم ، زده کونوکي - شاگرد، مشران، لويان

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووبشل شي او د بنو زده کوونکو د صفتونو په هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظرونه نورو ته ووایي.

په درکې شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار خخه زیاتې راغلې وي لکه: (ملګرو)

د هرې ډلي یو غړي دې دخپلې ډلي د ټولګیوالو نومونه نوروته ووایي؟

کورني، دنده:

د دریو یا خلورو ټولګیوالو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکی؟

نهم لوست بنه بنوونکي

موخه: له تورو خخه د کلمو جورول او د بنه بنوونکي په صفتونو پوهيدل دي.

پونستني

- ۱ تاسوته ولې خپله بنوونکي ګرانه ده؟
- ۲ ستاسو د بنوونکي نوم خه ده؟
- ۳ تاسو له خپل بنوونکي خخه کوم شيان زده گوي؟

زموږ بنوونکي هره ورڅه پراخ تندي ټولکي ته رانوئي. او له موږ سره ستری مشي گوي. موږ هم د خپلې بنوونکي درناوی گوو. بنوونکي زموږ د ځان او ګاليو پاکوالۍ گوري. او له موږ نه ډېره خوشحاله گېړي. هغه ټولګيواں مو چې نه وي راغلي د هغوي پونستنه گوي. بنوونکي موږ ته لیک او لوست زده گوي او موږ سره لوبې گوي. او موږ د هغې نه مننه گوو.

د زده ڪوونکو فعالیت:

زده ڪوونکي دي د بسوونکي د ستائينو په هکله له يو بل سره خبرې وکري.

زده ڪوونکي دي د (نسونکي، لېکل، لوستل، مهرباني) ڪلمې په تورو

ووبشي.

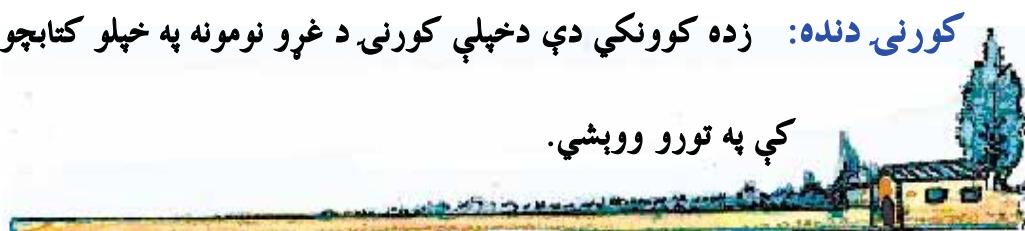
زده ڪوونکي دي له ورکړل شوو تورو څخه مناسي ڪلمې جوړې

کړي. (پ - و - ل - ګ - ۍ - و - ا - ل)

(ز - د - ه - ک - و - ن - ګ - ۍ) (م - ن - ن - ه)

كورني دنده: زده ڪوونکي دې دنچلي ڪورني د غرو نومونه په خپلو ڪتابچو

کې په تورو ووبشي.

لسم لوت

هوښيار کارغه

موخه: له زده کوونکو سره دکار د بنه سمون په هکله فکر پیداکيدل او د مناسبو تدبیرونود جورولو له پاره د دوى روزنه او د نويو کلمو زده کول دي.

پوبتني:

- ۱ تاسي مخکې له دې چې په یوه کار پیل و کړئ خه باید و کړئ؟
- ۲ په پورتنیو رسمونو کې خه شي ويني خبرې پري و کړئ؟

کارغه چې له ډېرې تندې خخه نړدې و چې مر شي، ناخاپه ېې يو منګي ته پام شو. کله چې منګي ته ورنړدې شو ويني چې په منګي کې لوړي او به شته، خو مبنوکه ېې او بوته نه رسیبې. بې وزله کارغه چې هرڅومره کوبنښ و کړ، خو وېې نشوابی کولي چې له منګي خخه او به و خښې. ناخاپه ېې په فکر کې یوه چاره پیدا شوه. کارغه وړې وړې تېږې په خپله مبنوکه و اخيستې او په منګي کې ېې واچولي، خوشیبې و روسته د منګي او به پورته راغلي او کارغه و کولي شول چې له منګي خخه او به و خښې او خان له مرګ خخه و ژغوري.

دلختونو معنا: ناخاپه—نابره (دستي)، پام—فکر، و ژغوري—بع کړي.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووبشل شي او د کېسې د مفهوم په هکله دې له

بوبال سره خبرې وکړي بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروی؟

زده کونکی دې هغه کیسې چې د دوى زده دې د ټولګۍ په مخکې

خپلو ټولګیوالو ته واوروی؟

کورنۍ دندہ: زده کونکی دې د هوښيار ڪارغه کيسه خپلو ورونيو او

خويندو ته ووايې او سباته دې په وار سره همدغه کيسه

نورو ټولګیوالو ته واوروی.

یو ولسم لوست افغانستان

موخه: د کلمو لوستل، لیکل او د افغانستان له تاریخي ځایونو سره آشنا کيدل دي.

پوبېستې:

۱ د افغانستان د خو بشارونو نومونه واخلئ؟

۲ تاسې د افغانستان کوم بشارونه لیدلی دي؟

۳ زموږ د هپواد د مرکز نوم خه شی دي؟

۴ زموږ هپواد خه شیان لري نومونه بي واخلئ؟

افغانستان زموږ خود اسلامي هپواد دي.

ګران افغانستان بسکلې باغونه، هسک او جګ غرونه لري.

لوی ، لوی سیندونه او ارزښتمن کانونه لري.

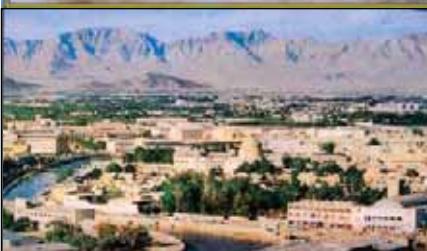
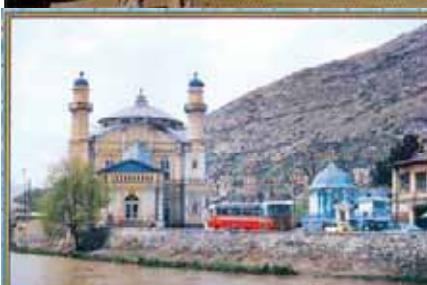
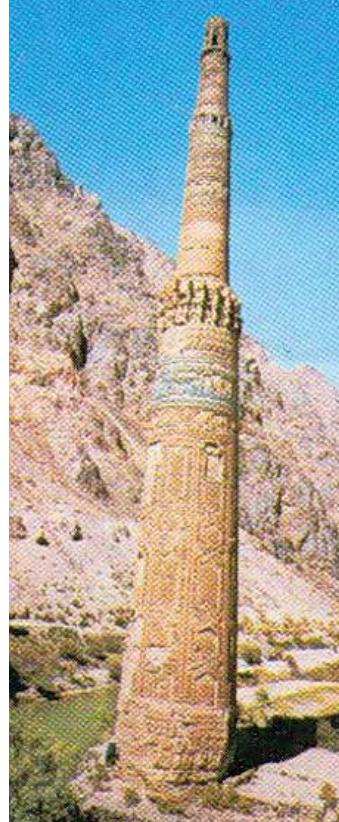
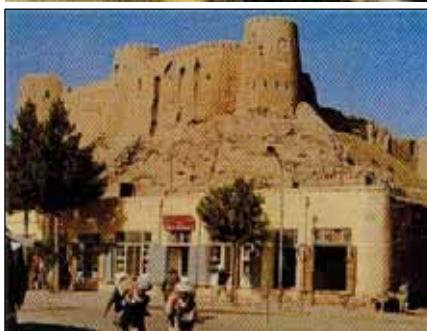
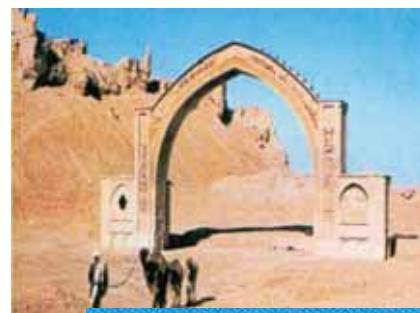
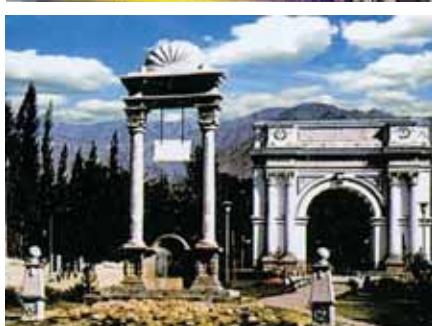
مود ټول د خپل هپواد بچیان یو.

خپله خاوره او هپواد را باندې ګران دي.

زمور د هپواد مرکز کابل دي.

د لغتونو معنا: هپواد - وطن ، هسک - لور او جګ.

رائی چې له افغانستان سره آشنا شو.

د زده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووپشل شي او هره ډله دې د افغانستان د

پنځو بسارونو نومونه پیداکړي او بیا دې خپلوا توګیوالو ته ووایي.

زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې ګلمې پیداکړي چې (۱)

په توري پیل شوې وي او بیادې په خپلوا کتابچو کې ولیکي.

۳

۲

۱

زده کوونکي دې د هغو پنځو بسارونو نومونه چې بې وانځیستل په

تورو ووپشي او هر یو زده کوونکي دې دیو نوم یوتوري انتخاب

کړي او بیا دې په وار سره د توګۍ په مخ کې ودریږي او زده

کوونکي دې د هغه بسار نوم واخلي. (کلمه ولولې).

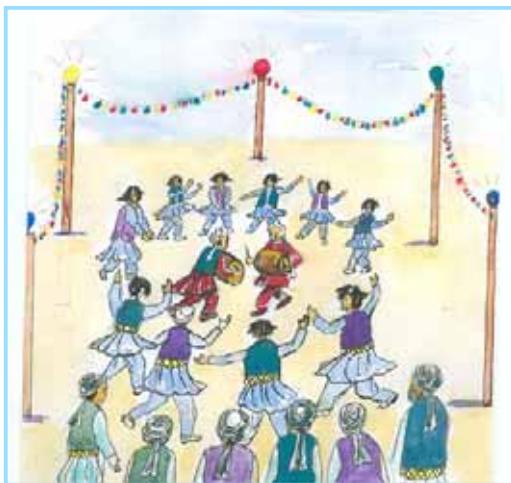
کورني دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار خخه د لویو بسارونو

پونته وکړي او بیا دې د خو بسارونو نومونه په خپلوا

کتابچو کې ولیکي.

د دوولسم لوست د خپلواکي جشن

موخه: د کلمو لوستل، لیکل او د خپلواکي په ارزښت پوهیدل دي.

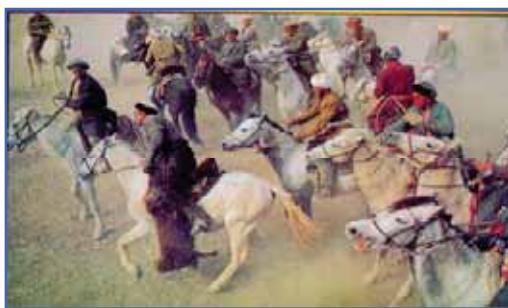
پوبنتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه وينئ؟
- ۲ د خپلواکي په هکله خه پوهېږي؟
- ۳ له تاسو خخه خوک د خپلواکي جشن ننداري ته تللى دي؟ خه چې موهلته ليدلې دی د هغه کيسه وکړئ.

افغانان هر کال په ټول هېواد کې د خپلواکي جشن لمانځي. د خپلواکي جشن زموږ د نیکونو او پلرونو د تپرو ويارنو د یادولو ورڅه ډه چې زموږ هېواد بې له بهرنیو تیری کوونکو خخه خپلواکه کړي دي. په دې ورڅه ټول خلک خوشحالی کوي، سپورتی لوبي او په زړه پوری رسم ګذشت ویني او ګنسرتونو ته ورځي.
افغانستان زموږ کور دي او مونږ بې خپلواکي د علم او پوهې په زور او برکت ساتو.

دلغتونو معنا: خپلواکي - آزادي ، ويارنې - ويارېدل، افتخارات

راخی چې د خپل هېواد له دودیزو لوبو سره آشنا شو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکی دې په تولگي او يا له تولگي خخه دباندي د دايري

په شکل و دريوي او بنونکي او يابسونکي دې د دوى نه پونسته

وکړي چې د (څلواک) دکلمي په پای کې کوم توری رائحي اوبيا

دې زده کوونکو نه وغواري چې داسي یوه کلمه ووایي چې د

(ک) په توري پيل کيري لکه: (کدو) او همدارنګه بل زده

کوونکي دې داسي کلمه ووایي چې د هغې کلمې د پای په توري

پيل کيري لکه: (واک) لوړۍ زده کوونکي کدو دوهم

زده کوونکي واک دريم زده کوونکي کور او همداراز دې لوې

ته دوام ورکړل شي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې پنځه کلمې چې په تولگي کې يې

وویلي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دیار لسم لوست

بېرغ

موخه: زده کونکي باید پوه شي چې زمود بسکلی بېرغ د یووالی نښه ده. اوهم د دې شعر سـم
لوستل او ليکل دي.

پوبېتني:

- ۱ دېرگ د ارزښت په هکله خه پوهه بېرگ؟
- ۲ ويلی شي چې زمود د ګران هپواد افغانستان بېرغ خو رنګه لري؟
- ۳ بېرغ زمود د هپواد د خه شي نښه ده؟

لور دې نښان بېرغه

خود مې ترڅان بېرغه

ملي آرمان بېرغه

تل مو په سر رېپېر

ستا عظمت به ساتو

ستا شهامت به ساتو

د اسلامیت نښه بې

ته مو د پت نښه بې

لور دې نښان بېرغه

ای د افغان بېرغه

ارواښاد محمد عثمان نژند

دلغتونو معنا: لور - اوچت اوچک، تل - هميشه ، آرمان - هيله ، شهامت - مړانه، عظمت - یووالی، پت - عزت

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (نبان، بېرغ ، شهامت، اسلامیت) کلمې ھېجا کړي؟

بې - رغ

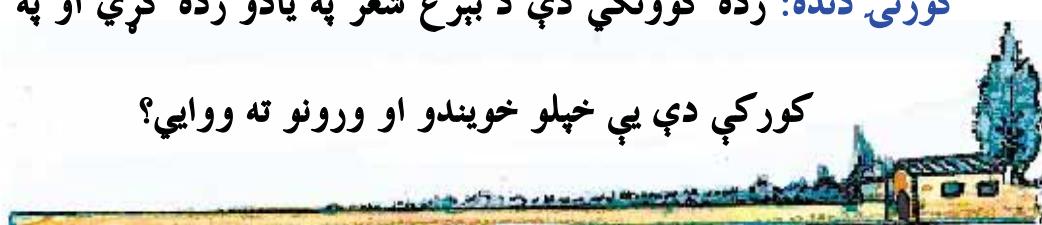
زده کوونکي دې له تورو خنخه کلمې جورې کړي او بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

(ن + بن + ه) (ع + ظ + م + ت)
(ب + ئ + ر + غ) (ا + ف + غ + ا + ن)

کورني. دنده: زده کوونکي دې د بېرغ شعر په یادو زده کړي او په

کورکې دې یې خپلو خویندو او ورونو ته ووايي؟

څوارلس م لوست

کېسه

بودا او پاچا

موخه: کېسه پیشندل د کېسې او ریدل، ویل، سم لیکل او لوستل دي.

پوبنتني:

۱ په پورتني انځور کې بودا خه کوي؟

۲ نیالګي په کوم وخت کې اپنسودل کیږي؟

یوه بودا نیالګي کېناوه. یو پاچا بسکار ته روان و. بودا یې ولید چې نیالګي کېنوي. ورڅخه یې پوبنتنه وکړه:
(څه کوي چې په دې سپینه دیره نیالګي کېنوي؟ ته به یې مېوه و خوري، که نه؟)

بودا موسکي شو او ورته یې وویل: (نورو ونې کېنولې وې، مود یې مېوه و خوره، اوس یې مود کېنوو چې نور یې مېوه و خوري.)
پاچا د بودا په خبره خوبن شو او انعام یې ورکړ.

د لغتونو معنا: بودا- زور، موسکي- په خندا، انعام- بخشش

دزده کونونکو فعالیت:

زده کونونکي دې په ډلو ووبشل شي او هره ډله دې لاندي کلموته پام

وکري، هغه کلمې چې دخلورو تورونه جورې شوې دی ورلاندي دې

خلور او هغه کلمې چې له دريو تورو نه جورې شوېدي ترلاندي دې درې

وليکي.

خوبن	وکره	پاچا	یوه	کيسه	مونب	انعام	بیوه	روان
اوسم	بسکار	بوډا	نور	څخه	خوري	مېوې	ولید	وویل

زده کونونکي دې له لاندي تورو څخه کلمې جورې کري.

$$\boxed{} = \text{پ} + \text{ا} + \text{چ} + \text{ا} = \boxed{پاچا} \quad ۱$$

$$\boxed{} = \text{ب} + \text{و} + \text{ڏ} + \text{ا} = \boxed{باڏا} \quad ۲$$

$$\boxed{} = \text{ن} + \text{ي} + \text{ا} + \text{ل} + \text{گ} + \text{ي} = \boxed{نایالگئي} \quad ۳$$

کورني دنده: زده کونونکي دې له خپل مور او پلار نه وغوارې چې یوه کيسه

ورته ووايي او دوى دې دهفي کيسې اتل پيدا کري او سبادي هماخه

کيسه له اتلانو سره خپلوا ټولکيو الوته ووايي.

پنځلسم لوست

زمور پیسې

موخه: د کلمو لوستل، لیکل او د افغانی پېژندنه ده.

پوبېستې:

۱ په پورتني انځور کې خه شی ويني؟

۲ پیسې د خه شی له پاره پکاريږي؟

۳ آيا تاسو په پیسو کوم شیان اخیستلی شي؟

۴ زمور دهپواد پیسې خه نومیري؟

زمور دهپواد پیسې افغانی نومیري، زه دپیسو په شمېرلو پوهېرم. دژوند اړتیاوې لکه: خواره، پونساک، دکور لوښي او داسي نور دپیسو په واسطه لاس ته راخېي (زمور هپواد دپیسو دساتني له پاره بانکونه هم لري). زما مور دپیسو دساتني له پاره يو ډاډمن بکس لري) زه هم دپیسو دزېرمه کولو له پاره يوه قوتی لرم چې خپلې پیسې په کې ساتم.

دلغتونومعا: اړتیاوې – ضرورتونه، زېرمه – ذخیره

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې دلوست په متن کې درې داسې ګلمې را پیدا کړي چې
د(b) په توري پېل شوي وي. او بیادې په لاندې تشو کربنو باندې ولیکي.

۳

۲

۱

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او هره ډله دې دلوست له متن
څخه پنځه ګلمې غوره کړي او بیادې په تورو وویشي.

زده کونکی دې د هغو شیانو په هکله چې دېسو په واسطه لاس ته
رائي له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې خپلو نورو ټولګیوالو ته
معلومات ورکړي.

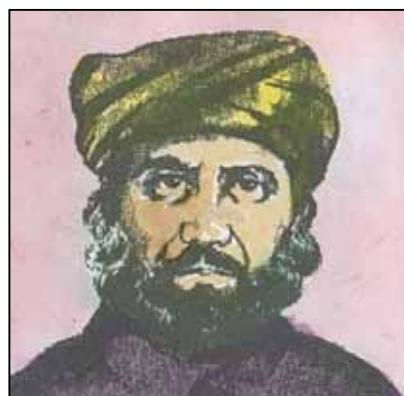
کورني. دنده: زده کونکی دې د(پیسې، افغانۍ، شمېر) ګلمې هېجا

کړي.

شپارسم لوست

علامه سید جمال الدین افغان

موخه: زده کونکی باید دخپل هېواد ملي شخصیتونه و پیژنی او دا متن دې سم ولولي او سم دې ولیکي.

پوبنتني:

- ۱ تاسو د علامه سید جمال الدین افغان نوم او رېدلی دی؟ که مو او رېدلی وي له چاخنه او چېرې؟
- ۲ په انځور کې د چا انځور وينه ده ګه نوم ووای؟
- ۳ تاسي د علامه سید جمال الدین افغان په هکله خه پوهېږي؟

علامه سید جمال الدین افغان د سید صفر زوی او زمور د هېواد په کونړ ولايت کې زېږيدلی دی.

له ماشومتوب څخه یې له علم او پوهې سره مينه درلوډه او زمور د هېواد یو نامتو لیکوال او پوه سړۍ و. زمور د هېواد د پرمختګ او د مسلمانانو دیووالی له پاره یې ډیرې هله څلې کړې دی.

ډېر کتابونه او مجلې یې لیکلې او چاپ شوي دي.

دزده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او هره ډله دې لاندې کلمې په تورو
باندې واروی.

(کونک، افغان، هبوا، نامتو، مجلې)

زده کونکی دې دمتن په لوست کې درې داسې کلمې پیداکړي چې
د(س) توری دکلمې په سرکې راغلي وي. لکه: (سید) اوپه
خپلوكتابچو کې دې ولیکي.

_____ ۳ _____ ۲ _____ ۱

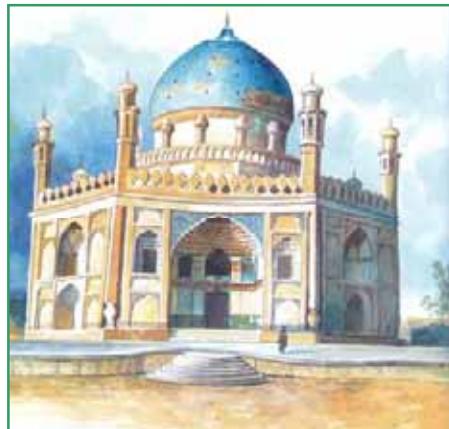
کورنۍ دندہ: زده کونکی دې دخپلو کورنيو له غرو سره د

علامه سید جمال الدین افغان په هکله خبرې وکړي.

اوو لسم لوست

کندهار

موخه: له تورو خخه د کلمې جورول، د کلمې په تورو اړول او د کندهار د تاریخي نبار پېژندنه ۵۵.

پوبنستني:

۱ په پورتني انځور کې خه شئ ويني؟

۲ تاسي د خپل هېواد دیو تاریخي ولايت نوم اخیستلي شئ؟

۳ آيا تاسي کوم وخت کندهار ته تللي یاست؟ که تللي یاست خه مو لیدلي دي؟

کندهار زموږ د ګران هېواد ډېر پخوانۍ او بسکلۍ نباردی. په دې نبار کې یو ډېر سېپېخلۍ ئای دی چې د (خرقې مبارکې) په نامه یادېږي. په دې ئای کې د حضرت محمد^(ص) (مبارکه خرقه) ساتل کېږي او ډېر خلک یې ليدو ته ورځي.

د لغتونو معنا: سېپېخلۍ - سوته

ماخذ: خپل هېواد و پېژنۍ، د افغان نشراتي اداره (انا)

زدہ کوونکي فعالیت:

زدہ کوونکي دې په ډلو ووپشل شي او په شکل کې دې له ورکړل شوو

تورو خخه نوموري کلمې جوړې کړي.

۱ - مبارک	م ب ا ر ک
۲ - کندھار	ن
۳ - هپواد	د
۴ - ګران	ه ی و ا د
	ا
	ر
	گ ر ا ن

زدہ کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واپوي.

(احمد شاه، چېنې، خرقه، جومات)

کورنۍ دنده: زدہ کوونکي دې دا فغانستان دېئخو ولايتوںو نومونه

په خپلو ڪتابچو کې ولېکي.

اتلسیم لوست

جر گه

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل ، دمترادفی کلمپی پیژنجل او دملی دودونو په ارزښت پوهیدل دي.

پوبنتني:

۱ په پورتني انځور کې خه ويني؟

۲ که ستاسود دووملګرو ترمنځ په کوم شي باندي کومه لانجه پيداشي تاسي خه کوي؟

۳ تاسي خچلي لانجي خه ډول حل کوي؟

کله چې ستاسو دټولکیوالو ترمنځ په کتاب او یادا سې نورو شیانو باندي کومه لانجه رامنځ ته شي. که تاسو دنورو ملګرو له خوا دهغوي ترمنځ دیوې غونډې په واسطه روغه جوره وکړئ. دې ته جر گه وايي.
زموږ لویان او مشران هم دخپل کلې او هېواد لانجي په جر گه حل کوي ، جر گه زموږ پخوانۍ دود دی او موره بايد دجر گې پريکرو ته درناوی وکړو.

زده کونکی فعالیت:

زده کونکی دې دحلقی یا کړی په شکل په تولګي اویا دتولګي نه دباندې
کېنۍ او دوى ته دې یوه لانجه وښودله شي، دمثال په توګه: (كتاب یو دی
زمۍ او توریالی دواړه په یو وخت کې کتاب غواړي). زده کونکی دې
دجرګې په واسطه داسي پېښه وکړي چې دتوریالی يا دزمري په خپگان تمامه
نه شي.

زده کونکی دې نوري داسي ستونزې جرګې ته وړاندې کړي او دوى دې
دحل لاره ورته پیداکړي.
دلاندې مترادفو کلمو معنا له چو کات خنځه پدا او دکلمو منځي ته یې ولیکۍ.
همصنفيان، جګړه، مرکه، احترام

جرګه ————— تولیکوال ————— لانجه ————— درناوی

کورني دنده: زده کونکی دې دکور له غرو خنځه دجرګې په هکله

ساده معلومات وغواړي؟

نولسم لوست

کوچیان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زده کوونکو په دې پوهېدل چې کوچیان خنگه ژوند کوي.

پوښتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه شی ويني؟
- ۲ کوچیان کوم خاروي ساتي؟
- ۳ کوچیان چېرته ژوند کوي؟

کوچیان په کېږديو کې ژوند کوي.
دوی مېړې، وزې اوښان او نور خاروي ساتي.
کوچیان په ڦمي کې تو دوسيمو ته ئې.
کوچیان داوري موسم کې په سروسيمو کې ژوند کوي.
خونلهی کوچۍ شپون دی.
کوچیان ډېر صادق خلک دی.

کاخذ: دېښتو زده کړي اساسی قابلیتونه.

دزده کونکو فعالیت:

پورتنی لوست دخه شی په هکله دی؟ سم خواب په نښه کړئ.

دکوچنیانو _____

دکوچیانو _____

دماشومانو _____

کوچیان په اوري چېری خي؟ سم خواب په نښه کړئ.

تودوسیمو ته _____

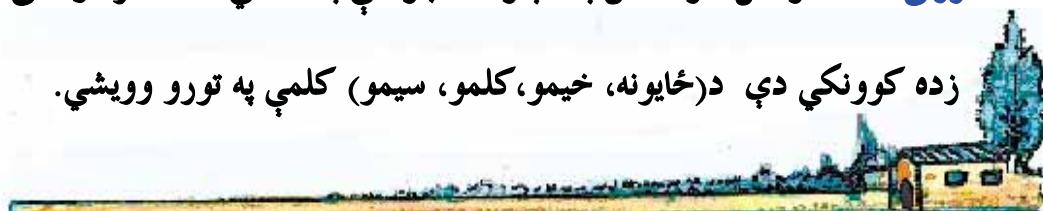
سر و سیمو ته _____

په چوکاټ کې دلاندې کلمو معنا وي پیدا کړئ.

صادق	سیمې	کېږدی
() خایونه	() خېمه	() دروغجن
() بنارونه	() کوتاه	() رښینی
() غرونه	() څېره	() هوښيار

کورنۍ دنده: لوستل شوی متن په څلوا کتابچو کې په بنسکلي لیک سره ولیکي،

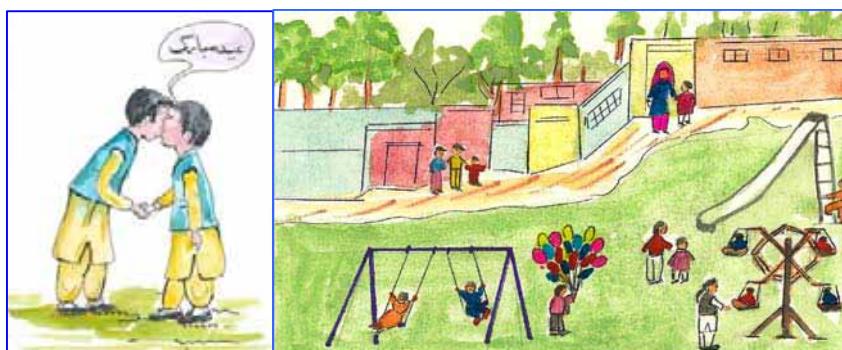
زده کونکي دې (خایونه، خیمو، کلمو، سیمو) کلمې په تورو وویشي.

شلم لوست

د اختر ورخ

موخه: چې زده کونکي دنېکمرغه او مبارکو ورخو په لمانځلو او یادولو پوه شي او ددي لوست
دمتن لوستل او ليکل زده کړي.

پوبېتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه وينی؟ خبرې پري وکړي.
- ۲ مسلمانان په کال کې خو اخترونه لري او د اختر په ورخو کې خه کوي؟
- ۳ تاسي د اختر په ورخ کې خه کوي؟

~~~~~
مسلمانان په یو کال کې دوہ اخترونه لري.

چې یو بې د کوچني اختر او بل بې دلوی اختر په نامه یادېږي.
داختر په شپه ماشومان، نجوني او بسحې ټول خپل لاسونه سره
کوي او خوشحالی کوي. زمونږ خلک د اختر په ورخ نوي کالي
اغوندي، نارينه د اختر دلمانځه له پاره لویو جوماتونو ته خي او
داختر لمونځ کوي. بیا له خپلوا ماشومانو سره یو ئای د دوستانو
او ګاونډیانو کورونو ته خي او له هغوي سره اختر مبارکي کوي.

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې دلاندې چوکات له تورو خنھ کلمې جورې كېرى.

ن	ا	ن	ا	م	ل	س	م
			خ	ا	ا		
			ت	ش	س		
			ر	و	و		
				ن	ن		
				م			
				ا	ه		
				ن			

زده کونکی دې په ډلو ووبشل شي، داختر په هکله دې له یوبل سره

خبرې وکړي اوبيادې هره ډله خپل نظریات نورو ته واوروسي.

کورنۍ دنده: زده کونکی دې داختر، کالې ، بسخه) کلمې په

تورو ووبشي.

يو وېشتم لوست

د نيزې وەلۇ لوبە

موخە: دکلمو لوستل ، لىكل او دنيزې وەلۇ دلوبى پېژندىنە دە.

پۈشتىپ:

١ پە پورتىنى انخۇر كې خە شى وينى؟

آيا تاسو دنيزې وەلۇ لوبە لىدىلى دە؟ كە مو لىدىلى خە چول لوبە دە؟

٣ نورى كومى لوبى پېژنى؟

٤ دنيزې وەلۇ لوبە خە چول لوبە دە؟

دنيزې وەلۇ لوبە يوه پە زړه پورې لوبە دە.

چې زمور دھپواد پە ئىنۇ سىيمۇ كې چېر دود لرى.

پە دغە لوبە كې دآس سپىريدونكىي پە چېر مهارت او چەتكىتىا سره

پە ھمكە كې وەل شوى مورى دنيزې پە چو كە لە ھمكې خىخە

راپورتە كوي او دجايىزې ورونكى شمىرل كىيرى. زمور خىخە لە

دغې لوبى سره چېرە مىنە لرى او دھەقى سىيل تە ورخى.

دزده کونوکو فعالیت:

زده کونوکی دې په لاندې کلمو کې هغه کلمې چې له دريو تورو خخه
جورې شوي دي په خپلو کتابچو کې درې او هغه چې له خلورو تورو
خخه جورې شوي وي خلور ولیکي.

سره پېر   لوبي حُمَّكَه   دود هَفَّه   زره لَرِي   دغه پېرَه   سيل نِيزِي   مينه ورْحَى

کورنى دندە: تاسې د لاندې بېلا بېلو ليکل شوو تورو خخه بشپړې

کلمې جورې گړئ.

(ن + ى + ز + ي) (م + و + پ + ي)
(خ + م + ك + و)

دوه و پشم لوست

اتن

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او دخپل هپواد له دودونو سره آشنا کېدل دي.

پوبېتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه ويني؟
- ۲ آيا تاسو کله اتنې لیدلی دی؟ که مولیدلی وي خه وخت اوچېرته؟
- ۳ خلک په کوم وخت کې اتنې کوي؟
- ۴ تاسي کومې دموسيقې آلي پېژنې؟

اتن د افغانانو ملي دود دی. افغانان له اتنې سره مینه لري.
دوى ملي او تاریخي ورځې په اتنې کولو لمانځي.
په اتنې کې ډول او سُرنې غربول کېږي.
ډولچي او سُرنچي د اتنې نغمې غروي. او افغانان ورته بسکلې اتنې
کوي.

د لغتونو معنا: ملي – ولسي ، دود – رسم او رواج

زدہ کونکی فعالیت:

زدہ کونکی دې په ډلو ووپشل شي او لاندې ورکړل شوې کلمې دې په

تورو واپوي. (افغانان ، اتن ، ملي، دول ، سرنۍ)

زدہ کونکی دې په چوکاټ کې له ورکړل شوو تورو خخه کلمې جوړې

کړي.

افغان				
ن	ا	غ	ف	ا
		ل	و	ډ
ئ	پ	ر	س	
	پ	ت		ا
ه	ن	ي		م

کورنۍ دنده: زدہ کونکی دې د (اتن ، سرنۍ ، نغمې) کلمې په تورو

وویشي.

دروېشتم لوست یووالی

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او د یووالی او اتفاق په ګټپور پوهبدل دي.

پوبېتني:

- ۱ په پورتنیو رسماونو کې خه وینئ؟
- ۲ ستاسو په نظر داخلک خه کوي؟
- ۳ تاسې ته په کور کې خوک کيسې کوي؟
- ۴ آيا ستاسو کومه کيسه زده ده؟ که مو زده ده خپلو تولگیو الوته بي واوروئ؟

یوه سپین بېری سړي د ځنکدن په وخت کې خپل زامن راوغونښل. هغوي ته يې د کوچنيو لرګیو یوه ګډۍ ورکړه ترڅو يې ماته ګړي ، ټولو زامنو يې په خپل وار سره دلرګیو پر ګډۍ خپل زور وکړ. د لرګیو ګډۍ یوه هم ماته نه ګړه.

بیا سپین بېری سړي ګډۍ واخیسته او هغه يې خلاصه ګړه. یو یو لرګی يې په خپله مات کړ او زامنو ته يې وویل: که چېږې تاسې په خپل مینځ کې اتفاق ولري، نوھې څکله به هم مات نه شئ او که چېږې مو په خپل مینځ کې بې اتفاقې پیداشو،

ماخذ: افغان نشراتي اداره (انا).

نو ما غوندې سپین بېرى او كمزورى به هم تاسو د دې لرگيو په
څېر مات او له مينځه يوسي.

د لغتونو معنا: اتفاق – يووالى ، په څېر – په شان

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې د لوست له متن خخه داسي کلمې پیداکړي چې د (س)

توری په کې راغلی وي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کونکي دې له ورکړل شو تو رو خخه کلمې جوړې کړي.

$$\boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{1} \quad ۱ + \textcircled{۲} \quad \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{۳}$$

$$\boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{۴} \quad \textcircled{۴} \quad \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{۵}$$

$$\boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{۶} \quad \textcircled{۶} \quad \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \textcircled{۷}$$

کورنۍ دنده: زده کونکي دې د متن دوې جملې په بسکلي لیک په

خپلو کتابچو کې ولیکي.

خلورویشم لوست دکال خلور فصلونه(موسمونه)

موخه: دکال پیژندل، دکال دفصلونو او میاشتو د نومونو پیژندل او د دې لوست د متن لیکل او لوستل دی.

پوبنښې:

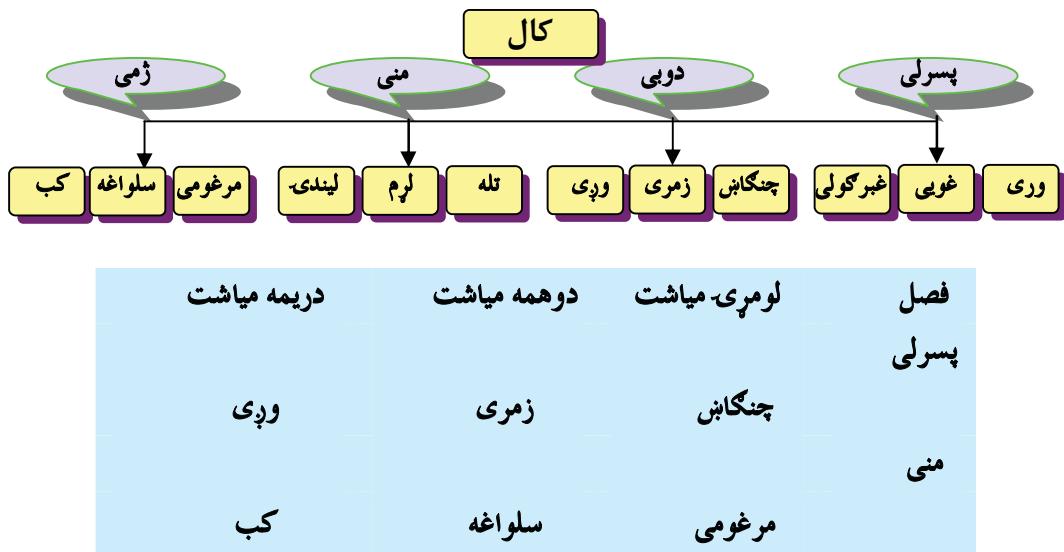
- ۱ آيا کولي شئ چې په پورتنيو انځورونو کې د اورپي فصل ونسی؟
- ۲ پوهېږي چې یو کال خو فصله لري؟
- ۳ ويلى شئ چې هر فصل خو میاشتې دی؟
- ۴ داورپي دمیاشتو نومونه کوم دي؟

يوکال خلور موسمه لري. هر موسم ته یې فصل وايسي لکه: (پسرلي، دوبى، منى، ژمى) دپسربلي فصل درې میاشتې دی: ورۍ (حمل)، غوبى (ثور) غبرګولى (جوزا). په دې فصل کې بارانونه اوري. دوبى هم درې میاشتې دی: چنګابس (سرطان)، زمرى (اسد) وړى (سنبله) په دې موسم کې هوا توده وي. منى هم درې میاشتې دی: تله (میزان)، لرم، (عقرب)، لیندې (قوس) په دې فصل کې هوا ورو ورو سپېږي. ژمى هم درې میاشتې دی: مرغومى (جدى)، سلواغه (دلو) کب (حوت) په دې فصل کې کله کله واوره ورېږي.

د زده کونونکي فعالیت:

زده کونونکي دې د چوکاپ تشن خایونه په مناسبو کلمو سره ډک کري.

د وولس زده کونونکي دې د تولگي مخې ته راشي او هر زده کونونکي ته دې د یوې میاشتې نوم ورکړل شي او بیا دې هر زده کونونکي د تولگي مخې ته ودریږي او خپل نوم دې په زوره واخلي چې تولې و اوږي او بیا دې د میاشتو په ترتیب ودریږي.

په پای کې دې زده کونونکي په خای ودریږي چې د کال یو فصل وروښي.

زده کونکی دې د انځورو نو د فصلونو نومونه او د فصلونو نومونه د کربنې

په وسیله ونبلوی.

ڄمي

مني

دوبي

پسرلي

لومړۍ فصل

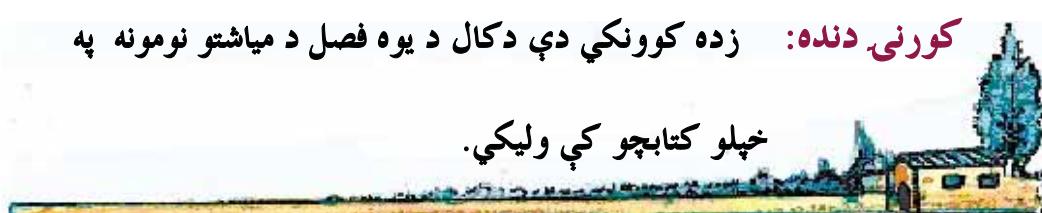
دوهم فصل

دریم فصل

څلورم فصل

کورني دنده: زده کونکی دې دکال د یوه فصل د میاشتو نومونه په

خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه ويشم لوست

د اونۍ د ورځو نومونه

موخه: د یوې اونۍ د نومونو پېژندل، او د دې لوست د کلمو لوستل، لیکل او زده کول دي.

پوبېتني:

- ۱ ويلی شئ چې یوه اونۍ خو ورځې ده؟
- ۲ تاسي د اونۍ نومونه واخلی؟
- ۳ تاسي په یوه اونۍ کې کوم کارونه کوي؟

شنبه، يکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهار شنبه، پنجشنبه او جمعه. د یوې اونۍ د ورځي نومونه دي.

مود په اونۍ کې شپږ ورځي بسوونځي ته خو. د جمعی په ورڅو تول خلک رخصت وي. دوی په خپلو کورونو او نورو ځایونو کې خوشحالی او ساعتيري کوي. مود هم له خپلو کورنيو سره د جمعي په ورڅو د سیل ځایونو ته خو او د ستپريا د لېري کولو له پاره هلتله له خپلې کورني سره مېلې کوو.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو باندې ووبشل شي او بیا دې د اونۍ د ورڅو

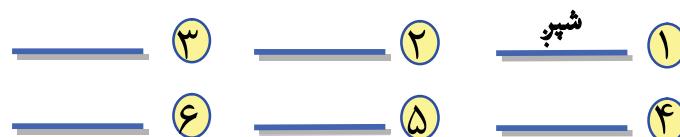
نومونه په تورو وویشي.

(	۵	چهارشنبه (ش + ن + ب + ه)	۱
(	۶	پنجشنبه (	۲
(	۷	جمعه (	۳
(		دوشنبه (	۴
		سه شنبه (	

زده کونکی دې په ورکړل شوي متن کې داسي بشپړي کلمې

پیداکړي چې د(ش) توری په کې راغلې وي او بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کونکی دې د اونۍ د ورڅو نومونه په تورو

وویشي.

شپږ و پشم لومړت

پسرلی

موخه: د کلمو لومړتل، لیکل او د پسرلی د ګتیو په ارزښت پوهېدل دي.

پوبنځۍ:

- ۱ پسرلی د کال کوم فصل دی؟
- ۲ په پورتنو انځورنو کې کوم فصل ويني؟
- ۳ په پسرلی کې بزگر څه کوي؟
- ۴ بلبلې او جنهچنې چېرې چغیږي؟
- ۵ شپانه څه شی پیاېي؟
- ۶ تاسې په پسرلی کې کوم کارونه کولای شی؟

پسرلی د کال لومړی فصل دی، په دغه فصل کې هوا نسه
وي، د غرو لمنې او دښتې په شنو بوټو او رنګارنګ ګلانو
بنایسته وي، بلبلې او چنهچنې په باغونو کې چغیږي او په ونو کې
حالې جوروی، بزگران په خپلو Ҳمکو او باغونو کې کار کوي.

د لغتونو معنا: فصل – د کال موسم، بوخت – لکيا

کوچیان شنو دبستو او د غرو لمنو ته ئى. او هلتە ژوند

كوي، شپانه رمي پيائي، ماشومان د خپلو زده كرو له پاره

بسوونئى ته ئى هرخوڭ پە خېل كار بوخت وي.

دزدە كۈونكۈ فعالىت:

زدە كۈونكى دې پە ڈلو ووبىشلىشى او ھەر دەلە دې د ھەفو مېسو او

نورۇ شيانۇ پە ھكلە خېرى و كېرى چې پە پىرسلىكى پىدا كېرىي، بىا

دې د درىيە مېسو نومونە واخلى چې پە پىرسلىكى پىدا كېرىي.

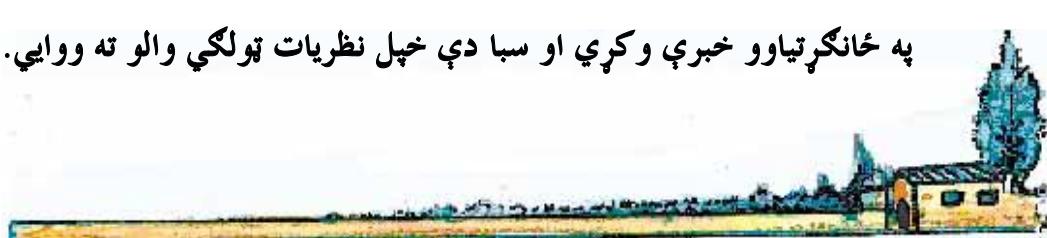
3

2

1

كورنى دندە: زدە كۈونكى دې دخپلو كۈرنىيولە غرپىو سره د پىرسلى

پە خانگەرپىياو خېرى و كېرى او سبا دې خېل نظرىيات ھولگى والو تە ووايى.

اووه ويشتم لوست

باران

موخه: د باران په گتیو پوهېدل او د دې لوست لوستل او لیکل دي.

پوبنتنې:

- ۱ په باراني ورڅو کې له خه شيانو خنځه ګټه اخلىع ترڅو لانده نشي؟
- ۲ دباران له او بيو خنځه خه ګټه اخیستل کېږي؟
- ۳ که باران ونه وریږي خه کېږي؟

بارانه بنه ورېږه

زما په زره ورېږه

ګلونه سمه غر کړه

په سمه غره ورېږه

باران هوا پاکوي

باران فضا پاکوي

دورې ګردونه پاک شي

باران دنيا پاکوي

(اروابناد روغمون)

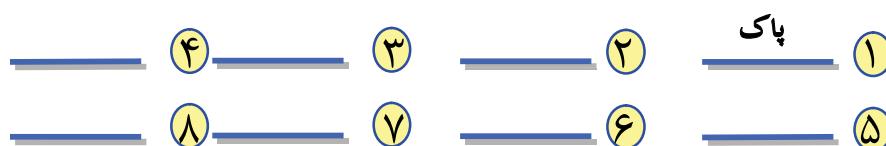
د زده کونوکو فعالیت:

زده کونوکي دې په چلو ووبشل شي او بیادې دباران دګټيو په هکله خبرې

وکړي.

زده کونوکي دې د شعر له مخې اته (۸) کلمې پیداکړي چې له دريو

تورو خخه جوړې شوې وي.

کورنۍ دنده: زده کونوکي دې له لاندې تورو خخه کلمې

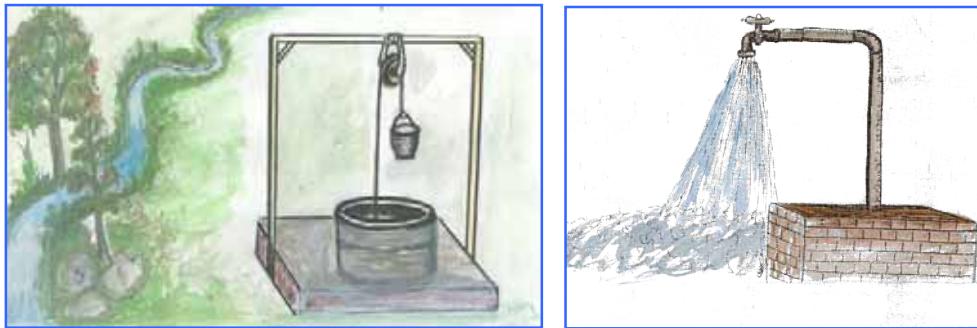
جوړې کړي. (ب + ا + ر + ا + ن) (و + ر + ی + د + ه)

(ف + ض + ا)

(پ + ا + ک + ه)

اته ويشتم لوست د او بو منابع

موخه: د دې لوست موخه دا ده چې زده کونکي د او بو زېرمې (منابع) وپېژني او د هغه په ارزښت پوه شي او دا لوست سم ولولي او وې ليکي.

پوښتنې:

- ۱ پاکې او به چېږي پیدا کېږي؟
- ۲ تاسې د ورځې خو څلې او به خښې او په خه شي کې پې خښې؟
- ۳ د پاکو او بو خښل خه ګټه لري؟

او به په خاه ګانو، کاریزونو، چینو، نلونو او داسې نورو ځایونو کې هم پیدا کېږي، د خاه ګانو، نلونو او به پاکې اورنې وي ځکه چې او به ېې محفوظې وي. که غواړو چې او به پاکې او صحې شي باید وجوشول شي او بیا و خښل شي.
انسانان، خاروی، مرغان، او نباتات او بوته ارتیا لري. که چېږې او به نه وي ژوند هم نه کېږي هر سړۍ باید د ارتیا له مخې په ورځ کې خو څلې او به و خښې. په پاک ګیلاس کې او به خښل بنه کار دی د پاکو او بو خښل رو غتیا ته ګټه رسوي.

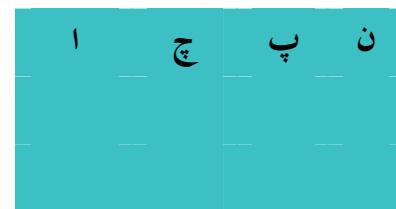
د لغتونو معنا: منابع – زېرمې ، رنې – روښانه ، خاروی – حیوانات

د زده کونونکو فعالیت:

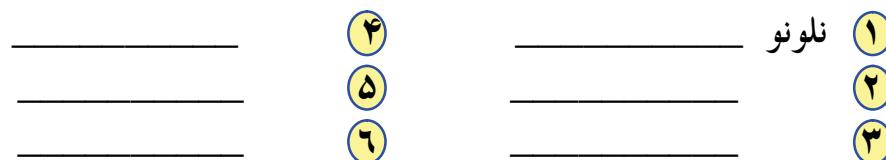
زده کونونکي دې د لوست متن ولولي او هغه کلمې چې د چوکات په تورو

پیل کېږي په خپلو کتابچو کې بشپړې کړي.

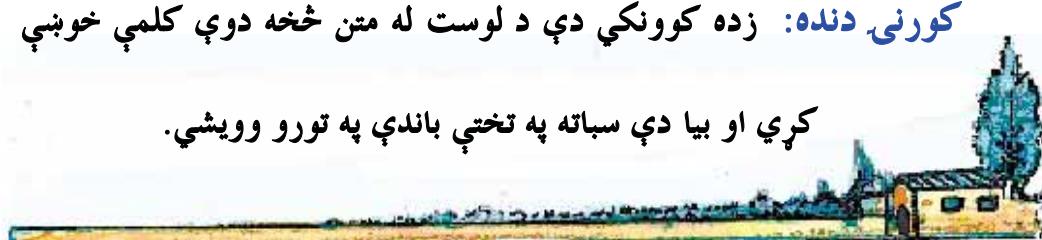
په ورکړل شويو کلمو کې هغه کلمه چې په متن کې دوه خلې راغلي وي

په تشو خایونو کې ولیکۍ.

کورني، دنده: زده کونونکي دې د لوست له متن خخه دوې کلمې خوبې

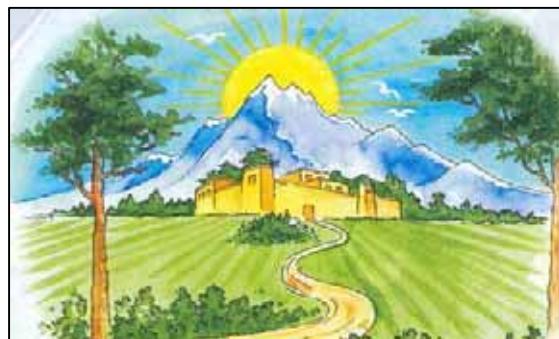
کړي او بیا دې سباته په تختې باندې په تورو وویشي.

نهه ويشتم لوست

لمر

موخه: چې زده کووکي د لمر د گټو په ارزښت و پوهیږي. او د لمر شعر سم ولولي او وې ليکي.

پوښتنې:

۱

۲

۳

د لمر د گټو په هکله خه پوهیږي؟

لمر له کوم خواخخه راخیژي او کوم خواته لویړي؟

مونږ لمر ته ولې اړتیا لرو؟

زه خلاندہ لمر يمه

بنکلی منور يمه

***

ساره لري کومه

تودو خه راولمه

***

تیاري پسي رنا يمه

ملګري د هرچا يمه

***

کلان راته خنداکوي

ناخي او موسکا کوي

زه د ژوند خبريمه

بنکلی منور يمه

اروابناد محمد عثمان نېند

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې له تورو خخه کلمې جورپې كړي.

____	= ت+و+د+و+خ+ه	۴	____	= خ+ل+ا+ن+د+ه	۱
____	= ر + پ + ا	۵	____	= ک + ل + ى	۲
____	= م + و + س + ک + ا	۶	____	= ه + ر + ا + س	۳

زده کوونکي دې په شعر کې داسې کلمې پیداکړي چې له یو وار خخه

زياته راغلي وي.

کورني دنده: زده کوونکي دې د (بسکلې ، خلاندہ ، لمر) کلمې په تورو

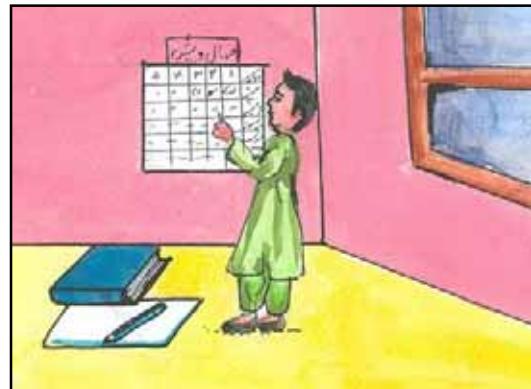
ووبشي.

دیرشم لوست

د وخت ارزښت

موخه: د وخت پېژندل، په ارزښت پوهېدل، د وخت نه په سمه توګه ګټهه اخيستل او د متن لوستل اوليکل دي.

پوبېتني:

۱ کله چې په کور کې یاست خه کوئ؟

۲ آيا د خپلو کارونو د سرته رسولو له پاره له مهال وېش خنځه ګټهه اخلي؟

۳ تاسي د وخت خنځه خه ډول ګټهه اخلي؟

ما د ورځنپو کارونو د سرته رسولو له پاره په کور کې مهال وېش جوړ کړي دی. چې د هغه له مخې خپلې دندې لکه: د درسونو لوستل او د کورنۍ دنده چې بساغلی بنوونکي ېې موره ته راسپاري په منظمه توګه سرته رسوم. همداراز دکور په چاروکې هم برخه اخلم او له خپلې کورنۍ سره مرسته کوم. زه په تاکلي وخت د تلویزیون خپرونو په مینه ګورم او له هغه خنځه خوند اخلم. له هغه وروسته بیا له خپل ګاونډي ملګري سره لوې هم کوم. زه له وخت خنځه پوره ګټهه اخلم. او خپل ارزښتناکه وخت خوشې نه تېروم. خوک چې خپل وخت خوشې تېروي په ژوند کې به له نورو وروسته وي.

گرانو زده کونکو! وخت لکه سره زر دی باید له وخت نه
سمه گته واخلى. ترڅو د راتلونکي نېکمرغه ژوند خاوندان شئ.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په ډلو ووپشل شي ، هره ډله دې ئان ته يو مهال وېش
جور کړي او د خپل مهال وېش په هکله دې زده کونکو ته
خر ګندونې وکړي.

زده کونکي دې د لاندنسیو تورو خخه کلمې جورې کړي.

(۱) (ا+ر+ز+بن+ت) (۲) (م+ن+ظ+م+ه) (۳) (ک+و+ر+ن+ی)

کورنۍ دنده: زده کونکي دې د لوست د متن له مخي خو

کلمې غوره کړي اوبيا دې په تورو وويشي.

یو دېشم لوست

په ځنګله کې اور

موخه: د کلمو لوستل، ليکل او زده کوونکي باید په دې پوه شي چې پياورې اراده له مونږ سره
مرسته کوي چې په ستونزو باندي بريالي شو.

پوبنتې:

۱

په پورتنيو انځورونو کې خه شى وينى او هغوى خه کوي؟

۲

آيا کوم وخت له کومې ستونزې سره مخامخ شوي ياست؟

۳

اوبيامو ستونزه خه ډول له منځه وړې ده.

۴

تاسي دستونزو د له منځه وړلو له پاره خه کولى شي؟

په یوه ځنګله کې ډول، ډول ځناورو ژوند کاوه. یوه ورڅه ځنګله اور واخېست. ټول ځناور په تېښته شول، خومېږيانو د اور خواته ور ودانګل. پیل له یوه میرې څخه و پوبنتل چې تاسو نه تښتی؟ میرې وویل: نه! موږ غواړو چې اور ووژنو، د میرې خبرو پیل په سوچ کې کړ، د نورو حیواناتو مخه یې ونیوله او وې ویل: موږ باید اور مړ کرو! ټولو ورسه ومنله او له سیند څخه یې او به راورې. او اوږې په ګډه مړ کړ. ټول له پیل نه خوبن شول. پیل ته یې سوغات برابر کړ او ده ګورته یې یووړ خو پیل سوغات ونه مانه او وې ویل: دا سوغات د میرېيانو حق دی.

ماخذ: په ځنګه کې اور، افغان نشراتي اداره (انا)

له هغې ورځې وروسته ټولو ځناورو مېړیانو ته درناوی پیل کړ. نوګرانو زده ټکونکو! پیاوړې اراده له مونږ سره مرسته کوي چې پر ستونزو بریالي شو.

د لغتونومعنا: سوچ- فکر ، پیاوړی - قوي او غښتلي ، ستونزې - مشکلات

زده ټکونکو فعالیت:

زده ټکونکي دې په ډلو ووبشل شي او د لوست له مخې دې اته کلمې چې له دریو تورو څخه جوړې شوې وي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

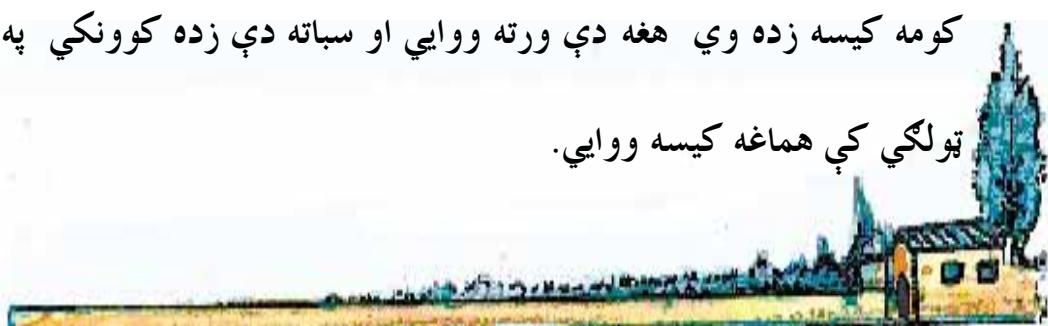
_____ ۴ _____	_____ ۳ _____	_____ ۲ _____	_____ پیل ۱ _____
_____ ۸ _____	_____ ۷ _____	_____ ۶ _____	_____ ۵ _____

کورني دنده: زده ټکونکي دې داکېسه خپلو دوستانو او یا دکور

غپو ته وکړي او یا دې له دوى څخه وغواړي چې که چېږي د هغرو

کومه کيسه زده وي هغه دې ورته ووایي او سباته دې زده ټکونکي په

تولگۍ کې هماغه کيسه ووایي.

دوه دېرشم لوست خاروي

موخه: د خارويو د نومونو پېژندل، لوستل، ليکل او د هفو په گټه پوهېدل دي.

پوبېتنې:

- ۱ په پورنېو انځورونو کې کوم خاروي ويني نومونه بي واخلي؟
- ۲ له کورنېو خارويو څخه کومې ګټې اخلو؟

زموږ د هېواد خلک ډول، ډول خاروي ساتي لکه:
غواوې، مېښې، آسونه، مېږې، وزې، پسونه او نور.
د ځینو خارويو له غونبسو څخه د خورلو له پاره ګټه
اخلي اوله شیدو څخه يې مستې، کوچ، شرومې، غوري،
کرت، پنېر، او پوڅې جوروی چې خورل يې د بدن د
روغتیا له پاره ډېر ضروري دي.
د ځینو خارويو له پوستکو څخه بوټونه، بکسونه او نور
شيان جورېږي. له وړيو څخه يې غالۍ، تغر، ليمخي، بنیانونه
او داسي نور شيان جوروی.

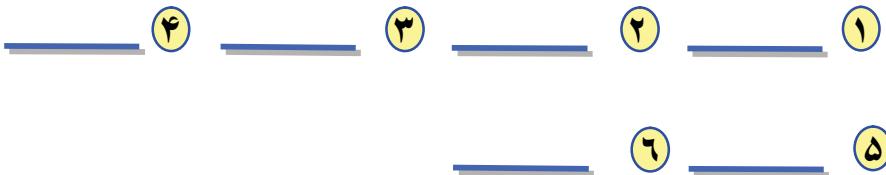

د زده کونکوفعالیت:

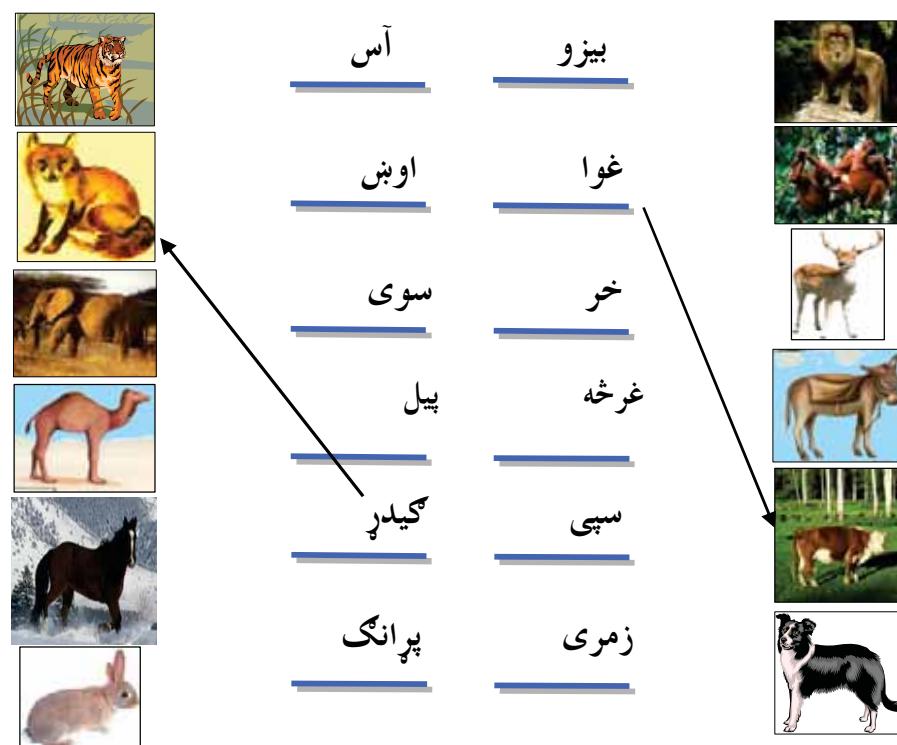
زده کونکی دې په ډلو کې د کورنيو څارویو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

زده کونکی دې د شپږو کورنيو څارویو نومونه چې له انسانانو سره
عادت شوي، ولیکي.

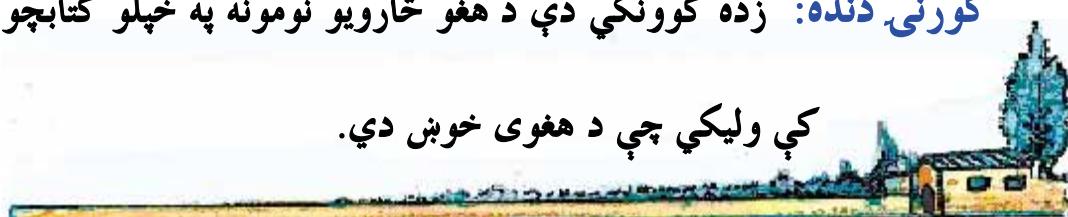

زده کوونکي دې په وپو ډلو کې رسمونه له نومونو سره یوځای دکربنې په واسطې سره ونبسلوي

کورني، دنده: زده کوونکي دې د هغو خارو یو نومونه په خپلو ڪتابچو

کې ولیکي چې د هغوی خوبن دی.

درې دېرشم لوست

مېړه^۵

موخه: د متن لوستل، ليکل په متن کې د متضادو کلمو پېژندل د مېړې د ګټو په ارزښت پوهبدل

دي.

پوښتني:

۱

په پورتني انځور کې کوم خاروی ويني نوم یې واخلي؟

۲

تاسو مېړه پېژنۍ مېړه خه ډول حیوان دی؟

۳

تاسو پوهیږئ چې له مېړې خخه کومې ګټې اخيستل کېږي؟

مېړه له کورنيو خارويو خخه ده. زموږ خلک د دغه خاروي
په خپلو کورونو کې ساتي. د دغه خارويو روزنه ډېرې ګټې
لري. له غونبسو خخه یې دخورلو له پاره ګټه اخلو او له شیدو خخه
یې کوچ، رش، پنېر، مستې، غوري او کرت لاس ته راخي چې
خورل یې د بدن د روغتیا له پاره ډېرې ګټه لري. همدارنګه له
وریو خخه یې، غالی، پغرونه، او د اغوستلو توکي تر لاسه کېږي.
له پوستکو خخه یې ډول، ډول بوتونه، بکسونه، خولی او
نورشیان جورېږي.

د زده کونونکو فعالیت:

د هری ډلي زده کونونکي دې د مېړو په باره کې د سترګو ليدلي حالونه بیان کړي.

زده کونونکي دې د مېړو له شیدو، غونبسو، وړيو او پوستکي خخه د ګټې اخيستلو

لاري دېولګي په مخکي ووایي.

زده کونونکي دې د لوست په متن کې درې داسې ګلمې پیداکړي چې په (غ)

توري پيل شوي وي.

زده کونونکي دې د لاندي چوکات متضادي ګلمې دکربنۍ په واسطه ونبسلوی.

لږ	ډېړي
تاوان	ګټې
ناروغي	روغتیا

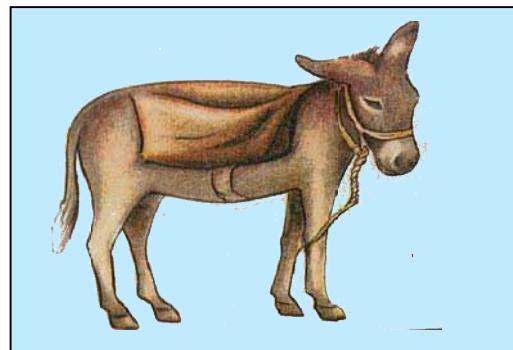
کورني دنده: زده کونونکي دې د مېړي د شیدو په باره کې یوه

جمله په خپلو کتابچو کې ولیکي.

خلور دېرشم لوست

توکه

موخه: کيسه و پیژنی د کيسې او ريدل، بيرته وي، او د کيسې لیکل او لوستل دي.

پونتنې:

۱ په پورته انځور کې خه شی ويني؟

۲ که د چا کومه کيسه زده وي خپلو ټولګیوالو ته دي ووایي؟

۳ تاسو ته په کور کې خوک کيسې کوي؟

د يوه سړي خر ورک شوي و. خلکو ورته د زړه ډاده
ورکاوه چې خیر دی مه خچه کېږه ته دې ژوندي-وې. بل خر به
پیداکړې. سړي وویل: زه هم دغه شکر کومه چې زه نه وم پړې
سپور. که زه چېږي په خره سپور واي، زه به هم ورک شوي وم.
خلکو وختنل. ده ورته وویل: زماخر ورک شوي دی او زه
ورپسي خچه یم او تاسي خاندئ. دا خو انصاف نه دی.

ماخذ: افغان اساسی قابلېتونه دېښتو له پاره د زده کړې لازمي مواد.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلوکې له خره خخه دکار اخيستلو مثالونه

پیداکړي.

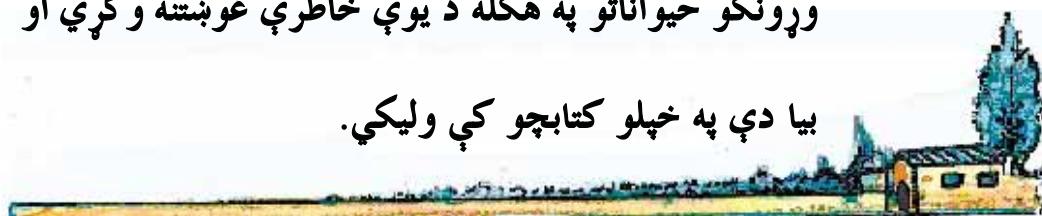
بیا دې د دې مثالونو خخه لنډې کيسې جوړې کړي لکه: خربار وړي،

زده کوونکي دې داسې خلور کلمې پیداکړي چې د(خ) توري ولري.

کورني دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنيو له غرو خخه دبار

وړونکو حیواناتو په هکله د یوې خاطرې غوبښته وکړي او

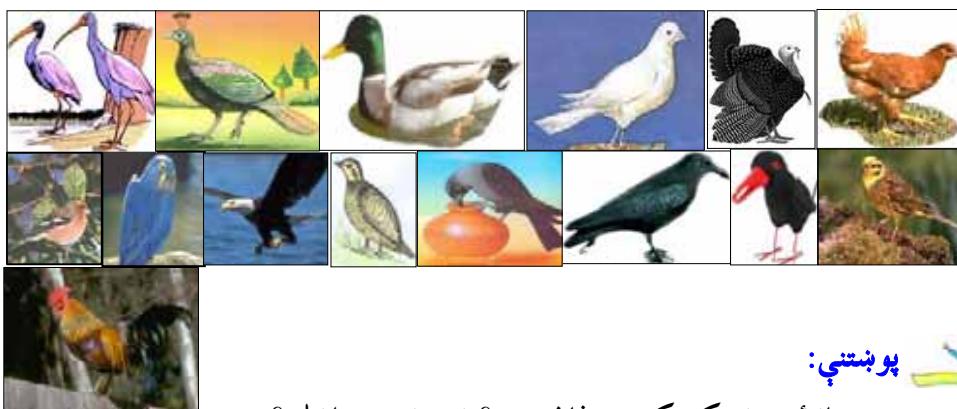
بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه دېشم لوست

الوتونکي مرغان

موخه: د مرغانو پېژندل، د مرغانو ژوند او ګتني، او د مرغانو د نومونو لیکل او لوستل دي.

پوبېتنې:

- ۱ په پورتني انځورونو کې کوم مرغان وينی؟ نومونه بې واخلی؟
- ۲ آيا تاسي هم په خپلو کورونو کې مرغان ساتي؟ که بې ساتي کوم مرغان؟
- ۳ تاسي پېژني چې لامبو وله شي؟

زمور په هېوادکې ډول ، ډول الوتونکي مرغان لکه:

لگ لگ، زانې، زرکې، سیسی، هیلې، چرګان ، بتې، خلتومي
چرګ (پیل مرغ)، بابنه، کارغه، چنچنې او داسې نور پیداکېري
چې ځینې بې په غرونو کې او سیرې او ځینې نور بیا په ځنګلونو
کې ژوند کوي. زمور خلک ځینې الوتونکي مرغان په خپلو
کورونو کې هم ساتي او د هغو په روزنه بوخت وي.

او د ځینو مرغانو له هګکړو او غونبسو څخه ګټه اخلي. نوځکه

د زیاتې پاملنې وړ دي.

د زده کوونکوفعالیت:

زده کوونکی دې دکورنیوچرگانو دکتو په باره کې له یوبل سره خبرې وکړي.
په ډلو کې انځورونو له مناسبو نومونو سره په کربنو ونبسلوئ.

ډینګ

طوطی

کارغه

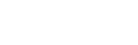
بانسه

کوتره

زرکه

خلتمی چرګ (پیل مرغ

هیلی

ګل سر

طاوس

د خلورو کورنیو مرغانو، نومونه ولیکی:

۴

۳

۲

۱

کورنی دندہ: د دریو سارایی الوتونکو مرغانو نومونه، په خپلو کتابچو
کې ولیکی.

شپږ دېرشم لوست

سوی

موخه: د سوی د متن سم لوستل، لیکل او د سوی پېژندل دي.

پوبنستني:

په پورتني انځور کې کوم ژوي ويني؟

د سوی غورونه د کوم حیوان په خېر دي؟

آيا پوهېږي چې دغه ژوي خه شیان خوري؟

د سوی شکل ته پام و کړئ ، هغه د یوه بوتي لاندي ناسته
ده. وګوره د هغه د پوستکي رنگ، د وچو پانو او بساخونو د
رنگ په خېر دي.

هغه پوه شوی ده، چې یو ژوي غواړي دی بسکار کړي هغه
په ځغاسته راغلی او د یوه بوتي لاندي پته ده، ترڅو دي ونه ويني
د هغه غورونه اوږد ده. سوی د بوټو بېخونه او شنه وابنه
خوري. هغه د ونو په بېخونو او د څمکو په سورو کې ځان ته
کور جورو. ځینې کورنۍ بې په خپلو کورونو کې هم ساتي.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې د لوست له متن خخه درې ګلمې پیداکړي چې د

(و) توری یې په پیل، مینځ او پای کې راغلی وي. دا ګلمې دې بایا

په خپلو کتابچو کې ولیکي.

_____ ۳ _____ ۲ _____ ۱

کورنۍ دنده: زده کونکی دې د سوی په باب یوه

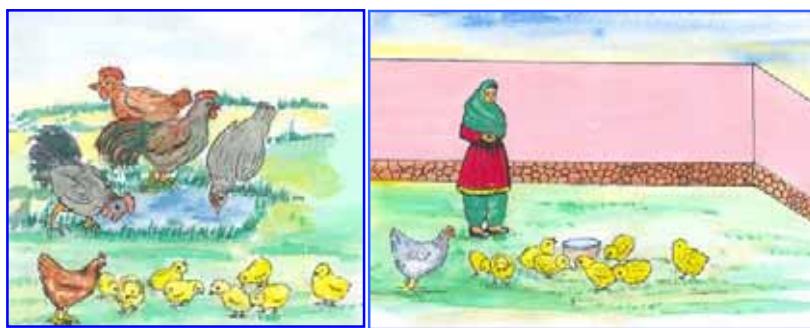
کيسه پیداکړي او بله ورڅ دې خپلو ټولګیوالو ته ووايې.

اووه دېرشم لوست

کورني چرگان

موخه: د کورنيو چرگانو پېژندل، د هغه روزنه او ګتې او د هغه د نومونو لیکل او لوستل دي.

پوبېتنې:

- ۱ په پورتنې انځورونو کې خه شې وينې؟
- ۲ ويلاي شئ چې له کورنيو چرگانو څخه کومې ګتې اخيستل کېږي؟
- ۳ آيا تاسې په خپلو کورونو کې چرگان ساتې؟ که ېې ساتې د هغه خه ډول پالنه کوي؟

زموره خلک په خپلو کورونو کې چرگان ساتې او د هغه روزنه کوي. له کورنېو چرگانو څخه هګکي. تر لاسه کوي او هم ېې له غونبسو څخه ګټه اخلي.

څینې خلک بیا د چرگانو د روزنې له پاره فارم جوړوي. چرگان په فارم کې نسه روزل کېږي، او ډېره ګټه تري لاس ته راخې. باید پام وشي چې د کورنېو چرگانو د استوګنې ځای پاک وساتل شي، خواره او او به ېې هم پاک وي ترڅو ناروغه نه شي.

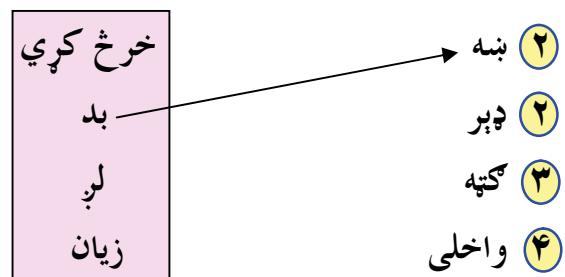
د لغتونو معنا: فارم – د چرگانو د روزلواخای ، استوګنې – د اوسبدو خای

د زده کوونکو فعالیت:

گرانو زده کوونکو! له چو کات خخه متضادی کلمې پیداکړئ اوپه

لیکه یې ونبسلوئ.

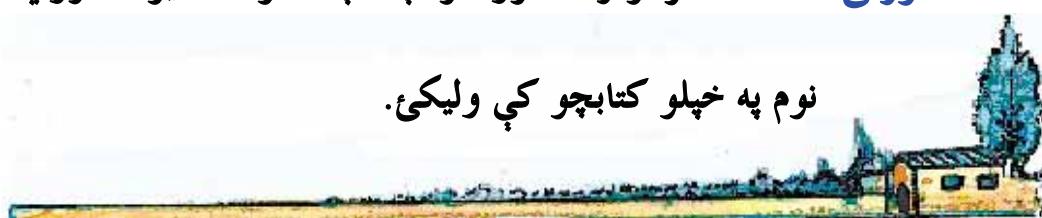
له متن خخه خلور کلمې د کربنو په تشوځایوکی وليکي چې په (و) ختم

شوي وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

کورني دنده: گرانو زده کوونکو! په خپله خوبنې د یوه خاروی

نوم په خپلو کتابچو کې وليکي.

اته دېرشم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: زده کونکي باید د شاتو مچۍ و پېژني او د هغو په ګټور او ارزښت پوه شي او هم د دې لوست د متن لیکل او لوستل دي.

پوبنتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه شی وينئ؟
- ۲ تاسو کله دشاتو مچۍ لیدلې ده؟ هغه خه ډول مچۍ ده؟
- ۳ دشاتو مچۍ خنځه خه شی لاس ته رائي؟
- ۴ دشاتو مچۍ چېږي ژوند کوي؟

دشاتو مچمچي
داروده سالکي
خوره ده ستا کوډي
بنيسته دې کورني
تولنه دې کمکي
کارگره بنايستګي
يووالې کې خواره
بېلوالې کې ترخه
اروابناد روغمن

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې دلاندې کلمو متضاد شکل له چوکاپ خخه پیدا او

دکلمو ترڅنګه دې ولیکي

بدرنګه
بپلوالی
تریخ

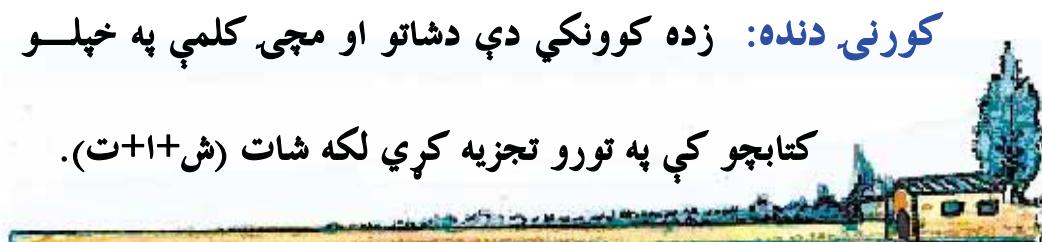
یووالی

- خودره

- بنایسته

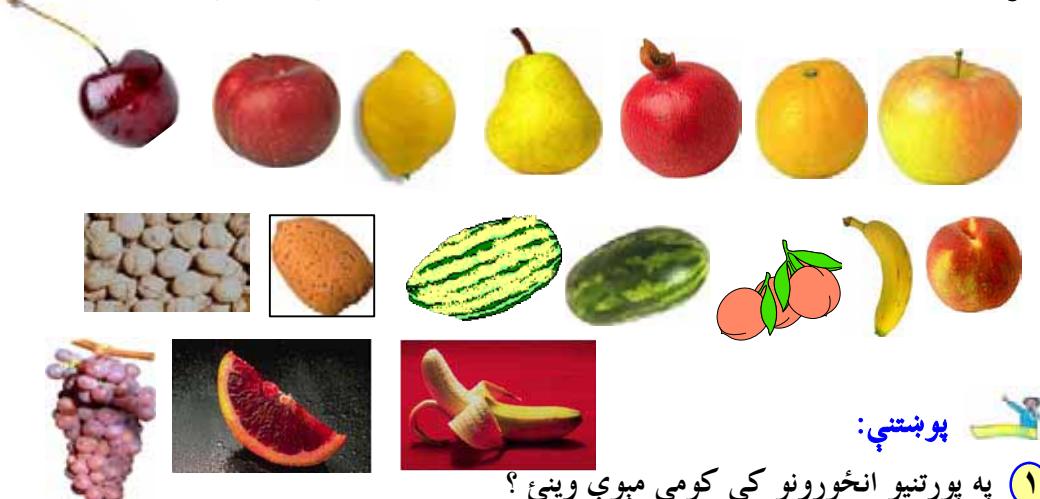
کورنی دنده: زده کونکی دې دشاتو او مچۍ کلمې په خپلو

کتابچو کې په تورو تجزیه کړي لکه شات (ش+ا+ت).

نېه دېرشم لوست مېوې او د هفو ګټې

موخه: د مېوو پېژندل، د مېوو په ګټې پوهیدل او د مېوو د نومونو لیکل او لوستل دي.

پوبېتني:

- ۱ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې ويني؟
- ۲ تاسې خو ډوله مېوې پېژنۍ نومونه بې واخلې؟
- ۳ تاسې په خچل کور کې خه ډول مېوه لرونکي ونې لري؟
- ۴ ويلاي شئ چې کومې مېوې وچېږي؟ نومونه بې واخلې؟

زموره هېواد قسم، قسم مېوې لري. لکه: انگور، منې، ناک، شفتالو، زرد آلو، آلوبالو، ګېلاس، بهي، ختکي، هندوانې، انحر، بادام، انار او داسې نور.

مېوې باید له خورلو نه مخکې په پاکو او بو و مینځل شي او بیا و خورل شي دنایاکو مېوو خورل ناروغې پیداکوي. دپاکو مېوو خورل روغتیا ته ډېرہ ګټه لري او دانسان بدن غښتلى کوي، موره باید دمېووه لرونکو ونو بساخونه مات نه کړو. او د خداي تعالي د دغه لوی نعمت په ارزښت پوه شو.

لغتونو ، معنا: قسم قسم - ډول ډول - غښتلى قوي

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د تازه مېوو نومونه واخلي او د هفو رنگونه دې

وواي.

هره مېوه چې په رسموکې وينې نوم يې په خپلو ڪتابچو کې ولیکې

لاندي مثال و گورئ:

زدادلو

په چوکات کې نامکملې کلمې دليکې په وسیله له تورو سره ونبليوئ

چې بشپړې شي.

نه	آ
ک	ز
نگور	هـ
ندوانه	ا
الو	نا
ردالو	مـ

زده کونکی دې دمتن له مخې ددریو مېوو نومونه پیداکړي چې په پای

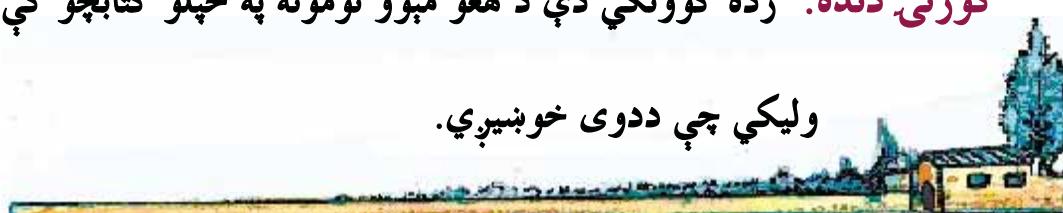
يا مینځ کې بې د (و) توری وي.

زده کونکی دې د چوکات له مخې دکلمو ضد پیداکړي او بیادې دکلموترڅنګه ولیکي.

زیانمن	دېبر	۱
لنده	ګټور	۲
لې	وچه	۳

کورني دنده: زده کونکی دې د هفو مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې

ولیکي چې ددوی خوبنیري.

خلوپښتم لوست

انګور

موخه: د انګورو د ډولونو پېژندل، د انګورو د ګټيو په هکله معلومات ورکول، د متن لوستل او لیکل دي..

پوبنځۍ:

- ۱ په پورتنيو انځورونو کې کومې مېوې ويني؟
- ۲ ممیز پېژنې له کومې مېوې خخه لاس ته راخي؟

انګور ډېره خوره مېوه ده. زموږ په هېواد کې د انګورو باغونه ډېر دي. زموږ خلک د انګورو پالنه کوي او خپلې اړتیاوې له دغې مېوې خخه پوره کوي. دغه مېوه دوه ډوله بوټي لري يو اوږد چې هغه چېله کېږي او بل لنډه بوټي دي. له انګورو خخه دوه ډوله ممیز هم لاس ته راخي یوېې شنه او بل ېې سره ممیز دي.

د او مو انگورو خورل روختیا ته زیان رسوي. انگور باید له خورل لو خخه مخکي په پاكو او بو پري مینخل شي او بيا و خورل شي. د پخو انگورو خورل بدن ته ډېره ګتهه لري.

د لغتونومعنا: اومه – خام ، زیان – ضرر

دزده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په تورو ووېشي.

اومه ممیز باعونه انگور خوره

په چوکات کې متضادي کلمې دليک په واسطه ونبلوئ.

روغ	خواره
ترخه	ټکتور
بې ګټې	ډېر
لږ	ناجوره

کورنۍ دنده: زده کونکي دې د(روختیا، پري مینخل) کلمې

په تورو ووېشي.

يو خلوېبىشم لوست

سابه

موخه: د سبو پېژندل، له هغۇ خىخە پە سەمە توگە كىتە اخىستىل او د سبو د نومونو لىكىل او لوستل دى.

پوبىنى:

- ١ پە پورتنيو انھورونو كې كوم سابه وينى؟ نومونه بې واخلى
- ٢ سابه خوك كرى؟
- ٣ كوم سابه خام او كوم سابه پاخە خورل كىبىي؟

سابه لىكە: گازىرې، كاهو، ورې او اوبردى مولى، پالك، شنه مرج، گىندىنە، تىپپەر، كچالو (پتاتىپ)، شنه پىاز، سره رومى، تور بانجان لېرۇ، (بىنلەپى) او داسې نور دى. سابه زمور بدن تە غذايىي مواد برابروي. او زمور بدن تە چېپىرە كىتە رسوي.

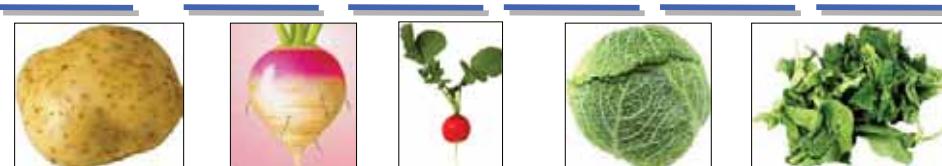
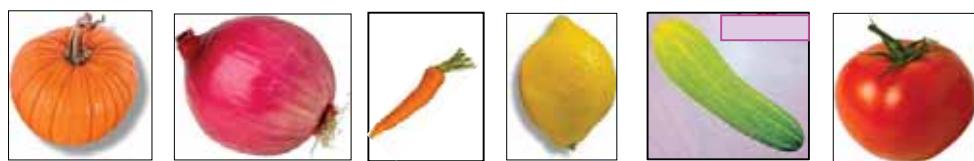
همدا راز د سبو پە خورلۇ كې بايد چېپر پام و كېرۇ چې مىخكى لە خورلۇ خىخە پە پاڭو او بۇ بىنە و مىنھلەشى او بىا و خورل شى تر خۇ ناروغە نە شو. ئىينىپى سابه او مە او ئىينىپى هم پاخە خورل كىبىي.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووبشل شي، بیا دې دخامو سبو د ګټو او د مینځلو په لارو چارو ځانونه پوه کړي وروسته دې له هرې ډلي یو تن خپل نظریات د ټولګي په مخ کې وراندي کړي.

د لاندې سابو نومونه د انځورونو له مخي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

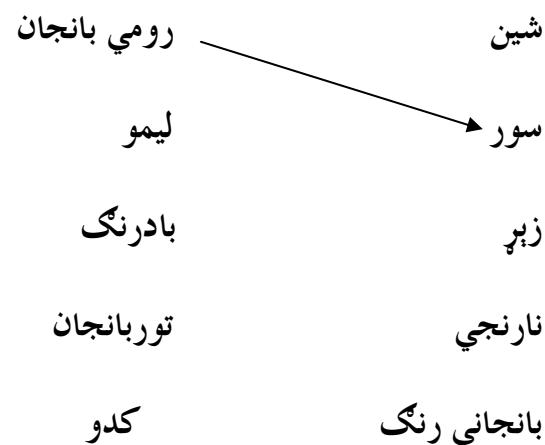
د خلورو سابو نومونه واخلي چې هم خام او هم پاخه خورل کېږي:

۴ ۳ ۲ ۱

زده کونکی دې درې ګلمې په متن کې پیدا کړي او په کتابچو کې دې ولیکي چې د(پ) په توري پیل شي.

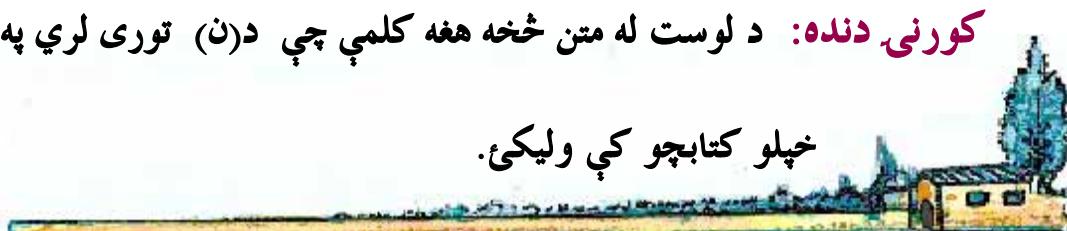
۴ ۳ ۲ ۱

د سبو نومونه د هغو د رنگونو سره په ليکه ونبسلوئ.

کورنی دنده: د لوست له متن خخه هغه کلمې چې د(ن) توری لري په

خپلو کتابچو کې ولیکي.

دوه خلوپنستم لوست

د مور احترام

موخه: چې زده کوونکي د مور حقوقنه وېژني! د مور د حقوقنو ادا کول او د دې متن سم لوستل او ليکل دی.

پونستې:

۱

پوهېرئ چې ستاسو مور پر تاسو کوم حقوقنه لري؟

۲

تاسي دخپلې مور د خدمت په هکله خبرې کولي شئ؟

۳

تاسي خپلې مورته خه ډول درناوی او احترام کوي؟

مور زه په خپله غېر کې روزلى يم، اوله ماسره يې ډېر تکليفونه ليدلي دي. پر ما ډېره مهربانه ده، د بنوونځي له تګ خخه مخکې ما ته د سبا ناري تياروي. زه دخپلې مور او د کورنى له نورو غريو سره د سبا ناري خورم، او بيا بنوونځي ته حم. کله، کله ماته خوردي، خوردي، کيسې هم کوي چې په ډېره مينه يې اورم اوله هغې خخه خوشحاله کيرم. زه دخپلې مور ډېر درناوی کوم کله چې لوی شوم د هغې خدمت به هېڅکله هېر نه کرم.

دلغتونو معنا: احترام – قدر. تکليفونه – ستونزې، خدمت – چوړه

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست په متن کې داسې ګلمې په نښه کړي چې

د(م) توری په پیل، منځ او پای کې راغلی وي او بیا دې هغه ګلمې

په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې په ډلو ووپشل شي او له یو بل سره دې دمور په

هکله خبرې وکړي او بیادې دهري ډلي یو زده کوونکي دټولګي

مخې ته راشي او دمور په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مور، سباناري، کيسې)

ګلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

درې خلوبنتم لوست

له ورو سره توکي کول

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او د توکو له ویلو سره د زده کوونکو مینه پیداکول دي.

پوبنټي:

۱ آيا ستاسو کومه توکه زده ده که مو زده وي هغه توکه ووایي؟

۲ آيا ستاسو ته په کور کې خوک توکي وايي؟

يوه ماشوم په منگي کې خپل ئان وليد، نو سرېي ورته
و خوچاوه، هغه هم په منگي کې سر ورته و خوچاوه، ماشوم
پلار ته غړو کړ، بابا په منگي کې خوک دی او ماته خپل سر
بنوروی.

پلار يې چې راغى او په منگي کې يې خپل ئان وليد،
نو منگي يې پورته کړ او په ځمکه يې ووپشت چې په دا غته تنه
له ورو سره توکي کوي.

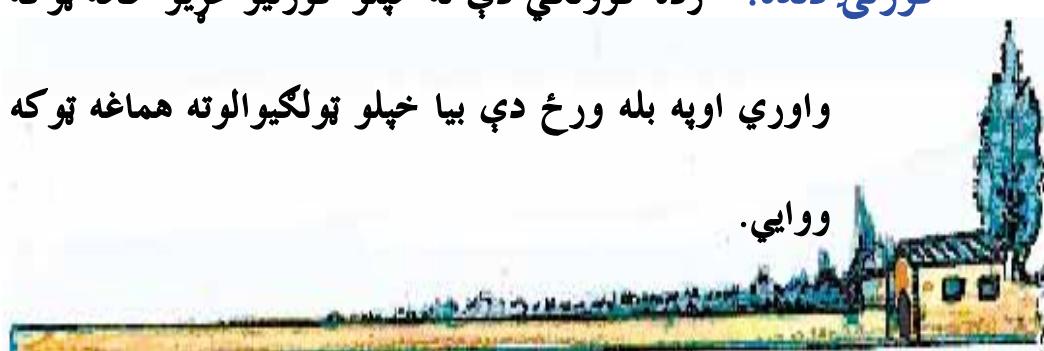
د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او یو بل سره دې ټوکې ووایي.
اوبيادې دهري ډلي یوتن راشي او خپلو ټولگیوالو ته دې یوه ټوکه
ووایي.

زده کونکی دې دلوست له متن خخه خو کلمې وتاکي چې د(m) په
توري پیل شوې وي.

کورنۍ دنده: زده کونکی دې له خپلو کورنیو غړيو خخه ټوکه
واوري اوپه بله ورځ دې بیا خپلو ټولگیوالو ته هماغه ټوکه

ووایي.

خلور خلوبنستم لوست

د پلار حقوقنه

موخه: چې زده کوونکي د پلار حقوقنه ويژني ، د پلار حقوقنه اداکړي. دا متن سم ولولي او ويې

ليکي.

پوبنستني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه ويني؟
- ۲ تاسي د خپل پلار دخدمت په هکله خبرې کولی شي؟
- ۳ تاسي خپل پلار ته خه ډول درناوی کوي؟
- ۴ پوهېږي چې ستاسو پلار پر تاسو باندي کوم حقوقنه لري؟

پلار د کور مشر دی. پلار د خپلوا ماشومانو روزنې ته پاملننه کوي، او زيار باسي چې د ماشومانو ژوند ېې نسه وي، پلار خپلوا ماشومانو ته خواره او کالي برابروي.

نو پلار پر موږ ډېر حقوقنه لري. موږ بايد د خپل پلار خبرې ومنو، په کارونو کې ورسره مرسته وکرو او دهغه درناوی وکرو، چې له مونږ څخه خوشحاله وي.

د زده کوونکي فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندي کلمو معنا پیدا او د کربني په واسطه ونبلوي.

احترام	روزنه
کومک	زيار
اولادونه	ماشومان
کوبنښن	مرسته
پالنه	درناوى

زده کوونکي دې په ډلو ووپشن شي او د پلار د حقوقنو په هکله دې له

يوبل سره خبرې وکړي او بیادي دهري ډلي یوتن د ټولکي مخې ته

راشي او د پلار د حقوقنو په هکله دې نوروته خبرې وکړي.

کورني دنده: زده کوونکي دې د(پلار، ماشومان، درناوى) کلمي په

جملو کې وکاروي او بیادي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه خلوېښتم لوست نظم؟ پلاره

موخه: د نظم پېژندل دی، د نظم او نشر توپیر کول له نظم ویلو سره مینه درلودل دنظام لوستل او دنظام ليکل دي.

پو بستنی:

- که ستاسو کوم نظم يا شعر زده وي نورو تولکيyoالو ته بي په خپله ژبه ووایئ؟

زموږ دلاندې نظم عنوان خه شي دی؟

په پورتني انځور کي خه شي ويني؟

مہربان تھے زماں پلار یہی	شپہ او ورخ لگیا پہ کار یہی
پہ ستر یانہ یہی دخان تھے	یہی ڈوڈی پسی روان تھے
تل تر تله پہ وسواں یہی	یا پہ فکر دلباس یہی
دراحت مویہ غم خور تھے	جورو یہ مود لرہ کور تھے
پہ تعلیم کی مو بپدار یہی	
مہربان تھے زماں پلار یہی	

اد و ابنیاد محمد عثمان نٹ ند

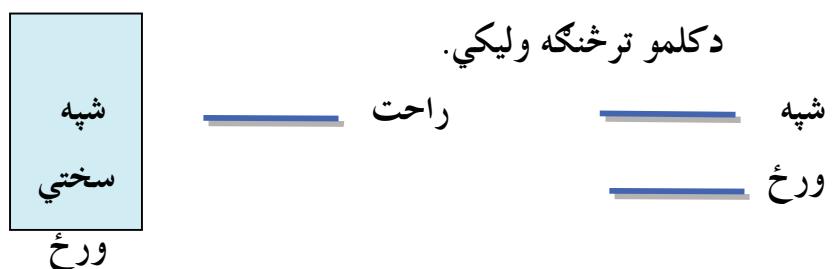
د زده کونونکو فعالیت:

زده کونونکي دې دشعر هم وزنه کلمې په نښه کړي او بیادې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

زده کونونکي دې د لاندې کلمو متضاد شکل له چو کاټ خخه پیدا او

د کلمو ترڅنګه ولیکي.

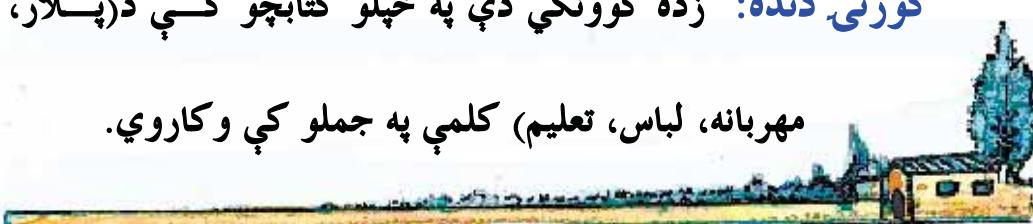
زده کونونکي دې په ورو ډلو ووبشل شي او د پلاړ په هکله دې یو له بل

سره خبرې وکړي او بیا دې د هرې ډلي یوزده کونونکي دټولګي مخې

ته راوغونښتل شي او د پلاړ په هکله دې خبرې وکړي.

کورني، دنده: زده کونونکي دې په خپلو کتابچو کې د(پلاړ،

مهربانه، لباس، تعلیم) کلمې په جملو کې وکاروی.

شپږ خلوبېنسم لوست

د ماشوم خنګه درناوی و کړو؟

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او ماشومانوته دسپکوسپورو خبرو نه ويبل او د هغوي مشوروته درناوی کول دي.

پوبنستني:

1

آيا تاسي په کور کې دکور په چاروکې برخه اخلی؟

2

مور او پلار له تاسو سره په کومو کارونو کې مشوره کوي؟

ماشوم ته باید سپکې سپورې خبرې ونه شي (لكه: بې عقله،
بې معزه، جاهله، ناپوهه، خره، شوټې) او هم بې حایه نيوکې پرې
ونکرو، لکه: ډودۍ خورل دې هېڅ نه دي زده.

په داسې حال کې چې (دماشوم زده وي) دماشوم خبروته باید
په درناوی غور و نیسو، پوبنستنو ته یې په ورین تندی ځواب ورکړو او
دکور په چاروکې تري نظر وغواړو دېلکې په توګه: نن شپه مېلمانه
لرو تاسي ووائی چې دمېلمنو له پاره څه شي پاخه کړو.

دلغتونو معنا: جاهل - ناپوه ، ورین تندی - خلاص تندی، نيوکې - انفقاد

زده کونکو فعالیت:

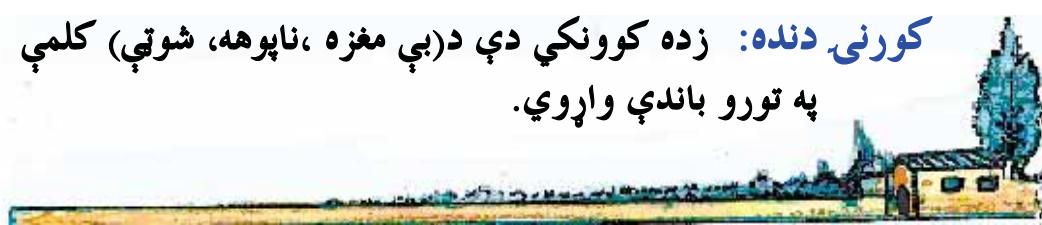
زده کونکی دې دلوست دمتن هغه گلمي چې د(ه) توری يې په

پیل، منځ او پای کې راغلی وي په نښه او په خپلو کتابچو کې
وليکي.

زده کونکی دې دلوست دمتن د(درناوي - ماشوم - غور) گلمي

په جملو کې وکاروی.

کورني دنده: زده کونکی دې د(بې مغزه ، ناپوهه، شوتې) گلمي
په تورو باندي واروی.

اووه خلوېښتم لوست

گاوندي

موخه: زده کوونکي باید د گاوندي په حقونو او دهغو په ارزښت پوه شي او دامتن سم ولولي او سم بي وليکي.

پوبنټني:

۱

گاوندي چانه ويبل کېږي؟

۲

تاسي دڅلوا گاونديابانو له ماشومانو سره خه ډول ناسته ولاړه کوي؟

۳

ټول انسانان باید له یوبال سره خه وکړي؟

سلیم زموږ گاوندي دی. موږ له هغوي سره بنه ناسته او ولاړه لرو. موږ یو له بل سره مرسته کوو، په غم او بنادی کې سره شريک یو. ټول گاونديابان باید یوله بل سره بنه رویه وکړي. او په خپل منځ کې مينه ولري.
په بنه ناسته او ولاړه کې د گاونديتوب حق پرخای کېږي.

ماخذ: افغان اساسی قابلیتونه ، دېښتوله پاره دزده کېږي لازمي مواد.

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې دلاندې گلمو تشنایونه دچوکات په مناسبو او

سمو گلمو سره ډک کري.

گاونډی

کامک محابت خوشحالی همسایه بنادي

کومک محبت خوشحالی همسایه مرسته

مینه

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او له یوبل سره دې دگاونډیو

دحقونو په هکله خبرې وکري.

کورنۍ دنده: زده کونکی دې په خپلو گتابچو کې د (گاونډی،

مرسته، مینه، بنادي) گلمې په جملو کې وکاروي.

اته خلوبنستم لوست د انسانانو درناوی

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کونکي باید په دې پوه کړل شي چې تول انسانان د درناوی وړدي.

پونستې:

۱

هغه خلک چې سپین بېري او مشران دی دهغوي خه ډول درناوی کوي؟

۲

تاسي خپلې مور، پلار، ورونو او خويندو ته درناوی کوي؟

تول انسانان که بنځینه دي او که نارينه، که ځوانان دي او که ماشومان د درناوی وړ دي، بنه ماشومان او زده کونکي همېشه د ټولو خلکو درناوی کوي. دمشرانو او سپین بېرو په خبرو کې نه لویېږي.

بنه زده کونکي د مشرانو خبرې مني. په لاره کې دمشرانو څخه مخکې نه ئې، هغه ماشومان او زده کونکي چې د خپلې کورني او خلکو درناوی په پام کې ساتي خلک له هغوي څخه تل خوشحاله وي.

د زده ڪوننڪو فعالیت:

زده ڪوننڪی دې د لاندي ڪلمو مفرد شکل له چو ڪاپ ٿخه و تاڪي

او ڏ جمعي ڪلمو مخچي ته دې هغه ولیکي.

انسانان	ماشومان
حوانان	مشران

زده ڪوننڪی دې په ڏلو ووبشل شي او له یوبال سره دې دمشرانو او

سڀين ڊيرو د درناوي په هڪله خبري و کري او یا دې د هري ڏلي

يوتن راشي او دمشرانو د درناوي په هڪله دې نورو ٽولگيوالو ته

معلومات و پاندي ڪري.

زده ڪوننڪي دې د لوست له متن ٿخه داسي ڪلمي و تاڪي چي د (ن)

توري د ڪلمي په پيل، منځ او پاي ڪي راغلي وي.

ڪورني دنده: زده ڪوننڪي دې د (انسانان، احترام، خبري،

خوشحاله) ڪلمي په خپلو كتابچو ڪي په تورو باندي

واروي.

نېھ خلوبېنتم لوست د خبرو کولو ادب

موخه: زده کونکي باید د خبرو کولو په اهمیت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم یې ولیکي.

پونتنې:

- ۱ کله چې په مجلس کې يو خوک غږېږي تاسو ورته خه ډول غور نیسي؟
۲ دنورو خبروته په سمه توګه غور نیول خه ګټه لري؟

د خبرو کولو په وخت کې باید د خبرو ادب وسائل
شي. کله چې زموږ ملګرۍ اویا یو خوک له موږ سره خبرې
کوي. موږ باید د هغه خبروته غور و نیسو او په خبرو یې خان پوه
کړو. که چېږي خوک له موږ خنځه پونتنې کوي باید په خورا
ادب سره د هغه پونتنې ته څوایه ورکړو. باید د بل چا په
خبرو کې بې خایه ورکړه نه شو. او تل د خبرو وار په پام کې
وساتو.

د زده کونونکو فعالیت:

زده کونونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د (ب) توری بې په پیل، منئ اوپای کې راغلي وي په نښه کري اوبيا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کونونکي دې د لاندي چوکاپ له تورو څخه د کرښي په واسطه

مناسي کلمې جوري کړي.

ت	خ
ي	ونځ
د	اد
بت	ملګر
ب	غو
برو	نو

زده کونونکي دې په ډلوکې له یوبل سره د خبروکولو د ادب په هکله خبرې وکړې او بیا دې د هرې ډلي یو زده کونونکي د تولګي مخې ته راشي او د خبروکولو د ادب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: لاندي کلمې په تورو واروئ او بیاپې په خپلو کتابچو

کې ولیکي (خبرې، ادب، ملګري، پوښته)

پنځوسم لوست

د سلام کولو ادب

موخه: چې زده کوونکي دسلام اچولو په ادب او د هغو په ګټو و پوهیوي او په عملی توګه یې اجرا کړي او د دې متن لوستل او لیکل دي.

پوبتني:

- ۱ که پر لاره باندي مشران او یا سپين دېري خلک ووینې خه ورته وایئ؟
- ۲ کله چې خپل پلار، مور او یا دکور بل غړي ووینې ستاسو دنده ددوی په وړاندې خه؟

۵۵

بنه زده کوونکي کله چې ټولګي ته نوؤخي خپل
ښوونکي او ټولګيوالو ته سلام کوي کله چې له بنوونځي خخه
دکور په لورځي په کور کې خپلې مور، پلار، ورونو او
خویندو ته سلام اچوي، همداراز په لاره کې د سپين دېرو،
مشرانو او ګاونډیانو آداب هم په پام کې ساتي او هغوي ته
سلام اچوي.

د زده کونونکو فعالیت:

له لاندې تورو خخه کلمې جورپی کړئ او بیا یې په تشو چو کاتونو کې ولیکي.

س + ل + ا + م   م + ش + ر + ا + ن   ا + د + ا + ب

زده کونونکي دې په ډلو ووپشل شي او دسلام اچولو ادب په هکله

دې له یوبل سره خبرپی وکړي او بیادې بسوونکي دهري ډلي یو

زده کونونکي دټولګي مخې ته را وغواړي چې دسلام اچولو په

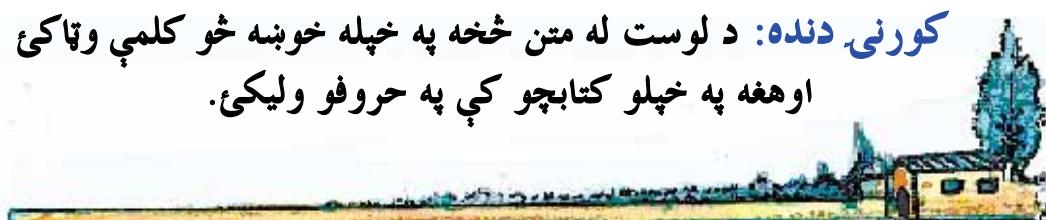
هکله خبرپی وکړي.

زده کونونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې په نښه کړي چې

د(م) توری یې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: د لوست له متن خخه په خپله خوبنې خو کلمې وتاکۍ
او هغه په خپلو کتابچو کې په حروفو ولیکي.

يو پنخوسم لوست

ڊوڏي

موخه: زده کونکي باید پوه شي چې لومري غنم کرل کېږي او له غنمو خخه اوړه لاس ته راخي او بیا له اوړو خخه ڊوڏي پخیري او د ڊوڏي د لوست متن لوستل اولیکل دي.

پوبتني:

- 1 په پورتني انځور کې خه شي ويني؟
- 2 تاسو دغنمو دکرلو په هکله خه ویلاي شئ؟
- 3 له غنمو خخه خه شي لاس ته راخي؟

غنم چې شنه شي
لوی شي پاخه شي
اوبيا اوړه شي
خمیره بنه شي
په تاره شي
ڊوڏي خواره شي
خلک ماره شي
کارلره جور شي
وږي چې موره شي
ارواښاد روغمن

زده کونوکو فعالیت:

زده کونوکی دې په ډلو کې له یوبال سره دغنمو دکرلو په هکله خبرې

وکړي او بیادې دهري ډلې یو زده کونوکی دټولګي مخې ته راشي

او غنمو دکرلو په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

زده کونوکی دې دلوست دمتن هم وزنه کلمې په نښه او په خپلو

کتابچو کې ولیکي. لکه شنه - پاخه

زده کونوکی دې له لاندې توروڅخه کلمې جوړې کړي او د چوکاټه

په تشو ځایونو کې دې ولیکي.

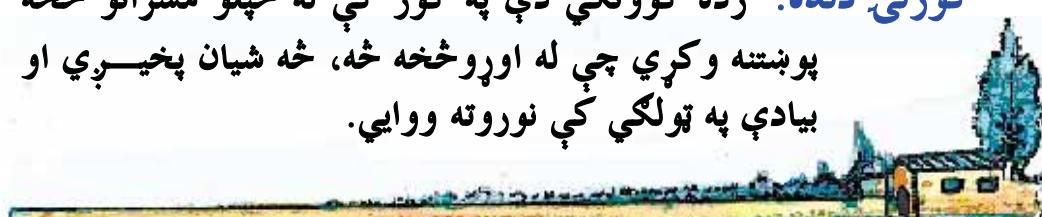
د + و + د + ۍ

و + د + ۍ

ه + و + ر + ۍ

غ + ن + م

کورنۍ دنده: زده کونوکی دې په کور کې له خپلو مشرانو څخه پوبنته وکړي چې له او پروڅخه خه، خه شیان پخیږي او بیادې په تولګي کې نوروته وواسي.

دوه پنځوسم لوست ناولي سابه

موخه: چې زده کوونکي متن ولوستلي شي، ويې ليکي د چټلوا او ناپاکو سبو د خورلوا په زیانونو باندي پوه شي.

پوبنتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه شيان ويني خبرې پړي وکړئ؟
- ۲ دناولو سبو خورل سړي ته خه زيان رسوي؟
- ۳ تاسي ناولي سابه په خه شي مينځئ؟

يوه ورڅ کاهو، ګندني ته وویل: چې اې ګندني! ځينې ماشومان زموږ خورلوا ته ډېر هوسيږي او خوشحالی کوي. دوی زموږ په سموخورو نه پوهېږي. نامينځلي مو د دسترخان په مخ بدې او په خورلومو لګيا کېږي.

خو ګله چې ددوی په ګډه باندې لې درد راشي. سمدلاسه ې مور، پلار او کورني وارخطا کېږي. نو زموږه سپارښته دغۇ نازولو ماشومانو ته دا ده مخکې له دې چې موره په دسترخان خورلوا ته تياروي په کار داده چې دوی لوړۍ پتاس اویا لې مالګه په او بوکې حل کري او موره پړي ومينځي. ګله چې له میکروبونو څخه پاک شو بیا دخورلوا ور ګرخو او په خوند، خوند دې موره و خوري. ترڅو دوی ناروغه نه شي.

دزده ڪونڪو فعالیت:

زده ڪونڪی دې په ڏلو ووبشل شی او دناولو سبو دخورلو په هڪله
دې له یوبل سره خبرې وکړي چې دناولوسبو خورل روغتیا ته زیان
لري.

زده ڪونڪی دې د لوست په متن کې هغه ڪلمې چې د(r) توری یې په
سر، منځ اوپای کې راغلی وي په خپلو ڪتابچو کې ولیکي.

له لاندې ورکړل شویو توروڅخه دې ڪلمې جوړې او په چوکاټ کې دې
ولیکي.

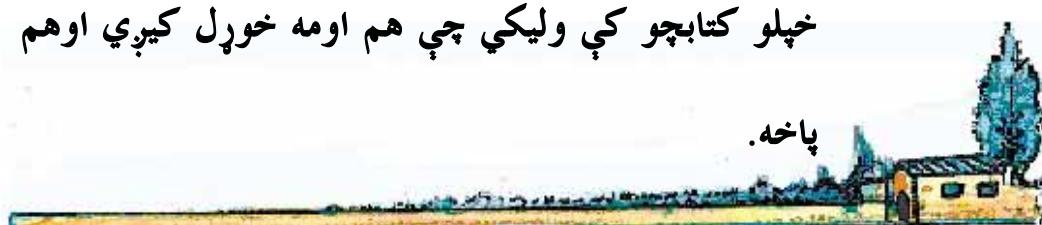
م + ی + ن + ئ + ل + ی

س + ا + ب + ه

کورنۍ دنده: زده ڪونڪی دې په خپله خوبنې د هفو سبو نومونه په

خپلو ڪتابچو کې ولیکي چې هم اومه خورل گېږي اوهم

پاخه.

درې پنځوسم لوست روغ پاتې کېدل

موخه: د دې لوست موخه داده چې زده کوونکي دسالم بدن دپاتي کېدو په اړتیا او دهغه په ارزښت پوه شي او دمن لیکل اولوستل دي.

پښتنې:

- ۱ په پورته انځورونو کې خه شیان وینی خبرې پرې وکړئ؟
- ۲ تاسې خرنګه کولی شي چې بدن مو سالم او روغ وي؟
- ۳ آیا تاسې پاک خواره خورئ، پاکې او به خبئ او سپورت کوي؟ خبرې پرې وکړئ.

د انسان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرستې ته اړتیا لري. بنه خواره، دپاکو او بو خښل، سپورت کول، او په وخت سره خوب کول بدن ته ګټه رسوي. په خورو کې بايد له هر ډول خورو لکه: غونبې، سابه، نخودو، وریجو، مېوې او داسې نورو څخه ګټه واخیستل شي. بنه او مناسب خواره دروغتیا له پاره ضروري دي.

د پاکو او بو خښل دخورو په هضمولو کې پوره مرسته کوي. سپورت کول د انسان د بدن هدوکې او غړي غښتلی کوي. هر انسان په یوه شپه او ورڅ کې له ۷ څخه تر ۸ ساعتونو پورې خوب ته اړتیا لري، که غواړئ چې بدن مو روغ وي، نو پورتنۍ. خبرې په پام کې وساتې.

ماخذ: افغان اساسی قابلیتونه دېښتو له پاره دزدہ کې لازمي مواد.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې دلوست له متن خخه هغه کلمې چې د(غ) توری يې په

سر، منځ او پای کې راغلی دي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کونکي دې په ډلو ووبشل شي او د روغ پاتې کیدو په هکله دې

له یوبل سره خبرې وکړي.

زده کونکي دې دلاندې پونښتني سم څواب پیدا او په نښه ګړي، کوم

شیان دبدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرسته کوي؟

الف – نښه خواره، دپاکو او بوخښل، سپورت کول او خوب کول.

ب – ډېر خواره خورل

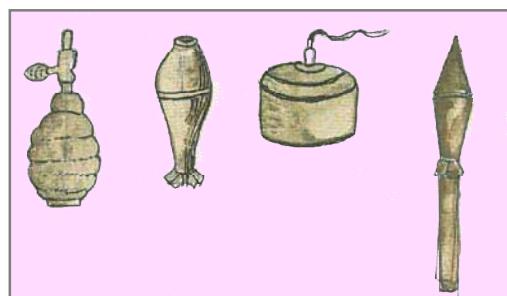
ج – خوب نه کول

کورنۍ دنده: زده کونکي دې د لوست له متن خخه خلور کلمې

وتاکي او بیا دې يې په خپلو کتابچو کې په تورو ولیکي.

څلور پنځوسم لوست ماين خه شی دی؟

موخه: چې زده کوونکي ماينونه وپېژني او دهفو له خطرونو خخه ئانونه وساتي.

پوبېتني:

- ۱ آيا تاسو ماينونه ليدلي دي؟ که مو ليدلي دي خبرې پړي وکړي؟
- ۲ که چېږي تاسي له ماين سره مخامنځ شی خه کوي؟

ماين یو دېر خطرناک شی دی. انسانان او حیوانات له منځه وړي. Ҳینې ماينونه دقلم، ساعت، توب، راديو او نورو شیانو په څېر په لارو، سړکونو، پلونو او ويالو کې ځای پر ځای کېږي. باید لاس ورنه وړئ ځکه چې هغه چوي او سړۍ له منځه وړي. اویا مو تېيی کوي. هغه ځایونه چې په سره رنګ سره په نښه شوي دی تګ اوراتګ پړي مه کوي.

زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندي پوبنتنو سم ٿواب پيدا اوپه نبشه کري.

۱- ماينونه په کومو ځایونو کي موندل کيري؟

الف: په سيندونو کي ب: سرکونو کي ج: په لارو، سرکونو، پلونو او ويالو کي

زده کوونکي دې په ډلو ووبشل شي او له یوبل سره دې دماين دخترونو په

هکله خبرې وکري. اوبيادي دهري ډلي یو زده کوونکي دٻولکي مخي ته

راشي او دماين دخترونو په هکله دې خبرې وکري.

زده کوونکي دې دلوست په متن کي داسې کلمې پيداکري چې د(m) توري بي

په سر، منځ او پاي کي راغلي وي اوبيادي په خپلو كتابچو کي ولیکي.

کورني دنده: زده کوونکي دې د (ماين، تپي، خطرناک) کلمې په

خپلو كتابچو کي هېجا کري.

پنځه پنځوسم لوست روغتیا

موخه: چې زده کوونکي د پاکۍ په ارزښت او ګټيو پوه شي او شعرسم ولولي او سم بې ولیکي.

پوبنتني:

پاکوالی خه ګټې لري؟

که چېږي مورب خپل ئان پاک او سوتره ونه ساتو خه پېښېږي؟

مورب خه وکړو چې ناروغه نه شو؟

پاک ساتم لاسونه مې
پاک ساتم غابښونه مې
پاکې جامې اغوندم
پاک ساتم بوټونه مې
پاک خواره او به غواړم
پاک ساتم څایونه مې
پاک مرغان بنایسته بنکاري
پاک ساتم مالونه مې
پاک ژوندکې خوشحاله يم
پاک دي ټول کارونه مې
بنکلې په پاکې يمه
کل د کورنې يمه
اروابنادروغمن

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې لاندې بې ترتیب کلمې په ترتیب سره ولیکي.

مې، ساتم، پاک، لاسونه

زده کونکی دې دلاندې کلمو معنا له چوکات خخه پیدا او ترڅنګ

دې ولیکي.

کالې
الوتونکي
بسایسته

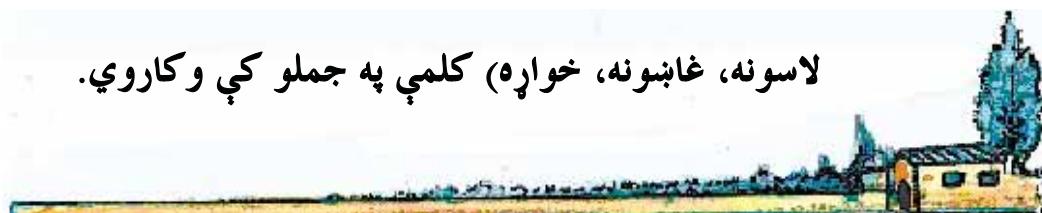
الف: جامي

ب: مرغان

ج: بسکلې

کورنۍ دنده: زده کونکی دې په خپلو کتابچو کې د(روغتیا،

لاسونه، غابسونه، خواره) کلمې په جملو کې وکاروی.

شپږ پنځوسم لوست واکسین کول

موخه: زده کوونکي باید د واکسین د ګټيو په ارزښت پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوبېستني:

- ۱ آيا تاسو خپل خانونه واکسین کړي دي؟ واکسین خه ګټې لري؟
- ۲ واکسین سپې د دخه شي خخه ساتي؟
- ۳ تاسې پخپل کلې کې د واکسین کلینيک لري؟ او که لري خبرې وکړئ؟

واکسین کول ماشوم له یو شمېر ناروغیو خخه ساتي،
هغه ماشومان چې واکسین شوي نه وي، ډېر امکان لري چې
هغوي د موادو په ګمنېت يا معلوماتي اخته شي، او یا مره هم
شي. د واکسین کول د ماشومانو له پاره ډېر ضرور دي.
د واکسینونو ټول ډولونه باید د ماشوم د ژوندانه په لوړۍ کا
ل کې ولګول شي. ميندي اوپلرونې باید کوبېښ وکړي چې خپل
ماشومان د واکسین کولو کلینيک ته بوخي او هغوي واکسین کړي.

د لغت معنا: معلومات - عېيجن

ماخذ: افغان اساسی قابلیتونه پښتو له پاره دزده کړي لازمي مواد.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په ډلو ووپشل شي او د واکسین کولو دګټو په
هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته
ووایي.

په ورکړل شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار خخه زیاتې
راغلي وي لکه: (واکسین)

زده کونکي دې د (واکسین، ماشومان، معلومیت، کلینیک) کلمې
په تورو ووپشي.

کورنۍ دنده: زده کونکي دې په خپله خوبنې دلوست دمتن خخه

څو کلمې وتاکې او هغه دې په تورو ووپشي.

اووه پنځوسم لوست د ځان پاکوالی

موخه: د دې لوست موخه د پاکوالی په هکله معلومات او د هغه ګتې دي او هم د من لوستل اولیکل دي.

پوبتنۍ:

- ۱ په پورتنيو انځورونو کې خه ويني خبرې پري وکړئ؟
- ۲ که غواړو چې تل روغ واوسو نوځه وکړو؟
- ۳ ولې ځان پاک ساتو؟
- ۴ که چېرې خپل پاکوالی ته پام ونه کړو خه پېښیري؟

توریالي او محمود د دوهم تولګي زده کوونکي دي. دوي بنه ملګري دي، تل له یو بل سره لوبي کوي، خپل درسونه یو ځای لولي. یوه ورڅه توریالي محمود ته وویل چې محموده! د ځان د پاکوالی په هکله معلومات لري؟ هغه ورته وویل: هو! پاکوالی دایمان یوه برخه ده، هرڅوک پاکوالی او روغوالی ته اړتیا لري. د خپل ځان د پاک ساتلو له پاره لازم دي چې بدن او کالي هميشه پاک و ساتو. وروسته له تشناب تللو څخه خپل لاسونه په صابون پاک پري مينځو، بايد پام وکړو چې له خورو څخه مخکې هم خپل لاسونه پري مينځو

او بیا چوپی و خورو، پاکوالی زمونپه بدن تندرسـتـه کـوـی او لـه
نـارـوـغـیـوـ خـخـهـ موـژـغـورـیـ.

دـزـدـهـ کـوـونـکـوـ فـعـالـیـتـ:

زـدـهـ کـوـونـکـيـ دـيـ پـهـ ڈـلـوـ وـوـبـشـلـ شـيـ اوـ دـخـانـ دـپـاـکـوـالـيـ پـهـ هـكـلـهـ دـيـ

يوـبـالـ سـرـهـ خـبـرـيـ وـكـرـيـ بـيـادـيـ هـرـهـ ڈـلـهـ خـچـلـ نـظـرـيـاتـ نـورـوـتـهـ وـاـورـوـيـ.

زـدـهـ کـوـونـکـيـ دـيـ لـهـ وـرـکـلـ شـوـ تـورـوـخـخـهـ مـنـاسـبـيـ کـلـمـيـ جـوـپـيـ

کـرـيـ. (پـ - اـ - کـهـ - وـ - اـ - لـ - ئـ) (اـ - ئـ - مـ - اـ - نـ)

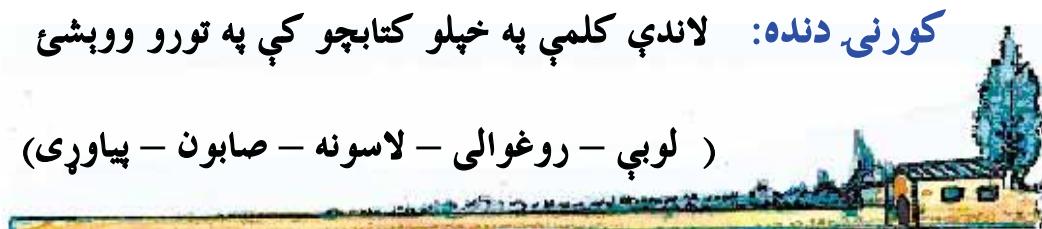
(اـ - رـ - تـ - ئـ - اـ)

زـدـهـ کـوـونـکـيـ دـيـ دـ لـوـسـتـ لـهـ مـتـنـ خـخـهـ دـوـهـ تـورـيـزـيـ اوـ دـرـيـ تـورـيـزـيـ

کـلـمـيـ پـهـ نـبـنـهـ کـرـيـ اوـ بـيـادـيـ دـيـ پـهـ خـچـلـوـ کـتـابـچـوـ کـيـ وـلـيـکـيـ.

کـورـنـیـ دـنـدـهـ: لـانـدـيـ کـلـمـيـ پـهـ خـچـلـوـ کـتـابـچـوـ کـيـ پـهـ تـورـوـ وـوـبـشـيـ

(لـوـبـيـ - روـغـوـالـيـ - لـاـسـونـهـ - صـاـبـوـنـ - پـيـاـورـيـ)

اته پنځوسم لوست د مخدره موادو زیانونه

موخه: چې زده کوونکي د مخدره موادو په زیان او ضرر پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوبېتني:

- ۱ په پورتني انځور کې خه وينې خبرې پرې وکړئ؟
- ۲ سگرت، چرس، نسوار او نور نشه یې مواد ولې بد عملونه دي؟
- ۳ خوک چې سگرت، چرس او نسوار خکوي د هغونه خلک ولې کرکه کوي؟

سگرت، چرس، نسوار خکول او د نورو نشه یې موادو کارول دېر ناوره عملونه دي. لوی خدای (ج) دانسان په دغۇ ناوره عملونو نا راضه کېږي، دا عملونه روغتیا ته ډېر زیان رسوي.

د نشه یې سړي خنځه هر خوک کرکه کوي. ناسته او ولاړه ورسره نه کوي که وغواړو چې بدنه مو روغ او رمت وي، نو په کار دا ده چې سړي له دغۇ بدوملونو خنځه ځان وژغوري.

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او له یوبال سره دې د مخدره موادو نومونه او د زیانونو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هره ډله نظریات نورو ته واوروی.

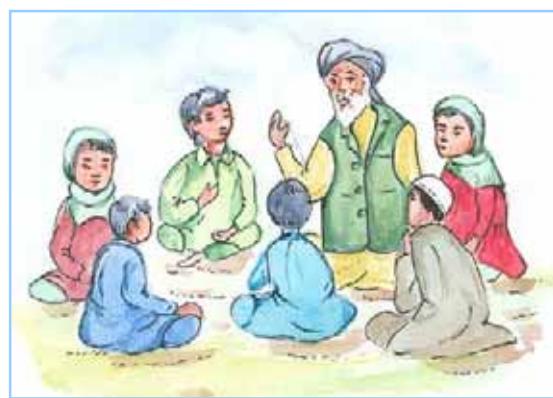
زده کونکی دې د لوست په متن کې اته داسې ګلمې پیداکړي چې د (س) توری په کې راغلي وي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کونکی دې په خپله خوبنې دلوست له متن

څخه پنځه ګلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

نهه پنځوسم لوست سوله او ماشومان

موخه: د دغه لوست ليکل او د سولي په ارزښت او اړتیا پوهېدل او په عمل کې یې پلي کول دي او د دي لوست متن ليکل اولوستل دي.

پوښتنې:

- ۱ تاسې له خپلو ګاونډیو او همزولو سره خه ډول ناسته ولاړه کوي؟
- ۲ کله چې ستاسو د دوو تولګیوالو په منځ کې خپگان پېښ شي د هغه دحل له پاره خه کولی شي؟

څدران او د ده ملګري له بېلاښلو ولايتونو او قومونو خخه دي دوى د یوبل به ګاونډیان دي. څدران له خپلو ملګرو سره لوښې کوي. دی هېڅکله له هغوي سره په لوښو کې لانجې نه کوي.

دده ملګري هم به هلکان دي. دوى په خپل منځ کې لکه د یوې کورنۍ دغرو په خبر په روغه جوړه کې خپلو لوښو ته دوام ورکوي او خپل ګارونه په ګډې همکاري-سره سرته رسوي.

دزده کونوکو فعالیت:

زده کونوکي دې د لاندي کلمو خخه جملې جورې او په کتابچو کې

دې ولیکي. (ملګري، گاونډي، قومونه)

له چو کاتې خخه د کلمو مفرد پیدا او پر کربنه يې ولیکي.

ملګري	قومونه
قوم	هلکان
هلک	ملګري

کورنى دنده: زده کونوکي دې د خپلو بسو ملګرويو، و صفت په

کتابچو کې ولیکي او جمله دې ترې جوره کري.

شپېتم لوست

زغم (صبر)

موخه: د دغه متن لوستل لیکل او په تولیز ژوند کې د زغم او صبر کولو په ارزښت او اهمیت

پوهیدل دي.

پوبېتنې:

۱ په پورتني انحور کې خه ويني خبرې پري وکړئ؟

۲ تاسې د زغم او صبر په هکله خه پوهېږي خبرې پري وکړئ؟

کله کله ماشومان او زده کوونکي په لوبو کې په یوتاکلي شي
باندي شخړې او لانجې کوي چې يو په بل باندي بي ځایه تیرې
کوي. په دغه وخت کې د ماشومانو او زده کوونکو له پاره په کار
دا ده چې د شخړو او لانجو پرڅای د زغم او خبرو کولو څنځه کار
واخلي. او په دي هکله دي فکر وکړي چې شخړه او لانجه نه
کارنه دي، زموږ دوستي او ملګرتيا ورانوي، ماشومانو ته په کار ده
چې په خپل منځ کې هېڅکله شخړې ونه کړي.

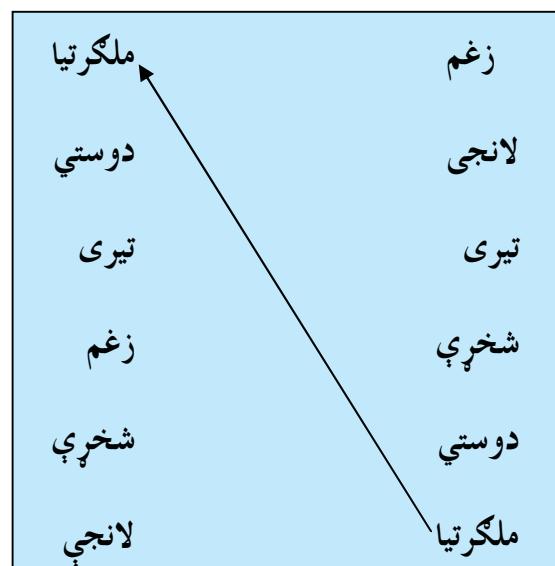
دلغتونو معنا: زغم - صبر او حوصله، لانجه - جنجال کول

زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې د چوکاپ ورته او هم معنا گلمې د کربنې په واسطې سره

ونبلوی.

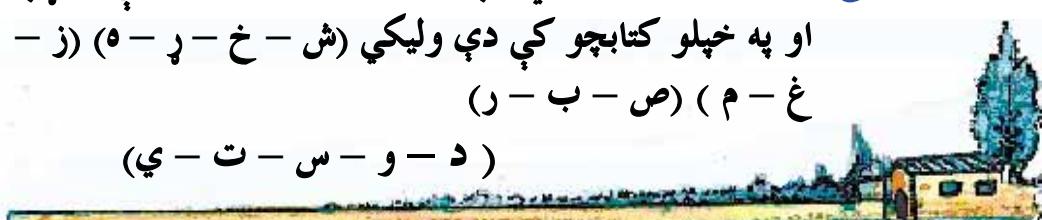
د لوست اصلی مطلب خه شی دی سم خواب په نښه کړئ:

الف: د زغم او صبر په هکله خبرې اورېدل دي.

ب: په لوبوکې د شخرو او لانجو نه کار اخيستل دي.

ج: د شخرو پرڅای د زغم او صبر نه کار اخيستل دي.

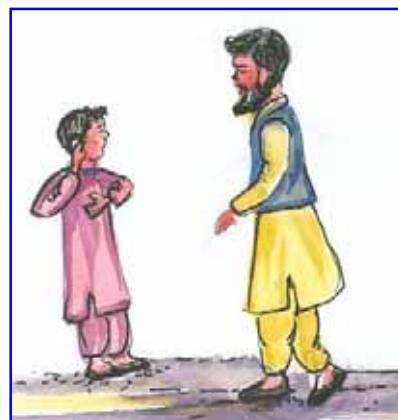
کورنۍ دندہ: زده کونکی دې له لاندی تورو خخه گلمې جوړې
او په خپلو کتابچو کې دې ولیکې (ش - خ - ر - ڙ - ز -
غ - ڦ) (ص - ب - ر)
(د - و - س - ت - ی)

يو شپېتم لوست

ربستيا ويل

موخه: د دغه متن لوستل، ليکل او د ربستيا ويلو په گتيو باندي د زده کونونکو پوهېدل دي.

پوبېتني:

١ ربستيا ويل خه ګته لري؟

٢ د روغجن سړي ولې د خلکو نه خوبنېږي؟

لوی الله (ج) د ربستيا ويلو خنخه خوشحاله کېږي. څوک چې ربستيا وايې هرڅوک یې په خبرو باور کوي. او په خلکو کې اعتبار پیداکوي. مور ته لازمه ده چې تل له خپلې کورني، ګاونديانو او دوستانو سره په ربستيا ويلو ژوند وکرو. اوله دروغو خنخه ئان وژغورو.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د خپلو هفو دوستانو

د بنیگنو په هکله خبرې وکړي کوم چې ربستیا واي.

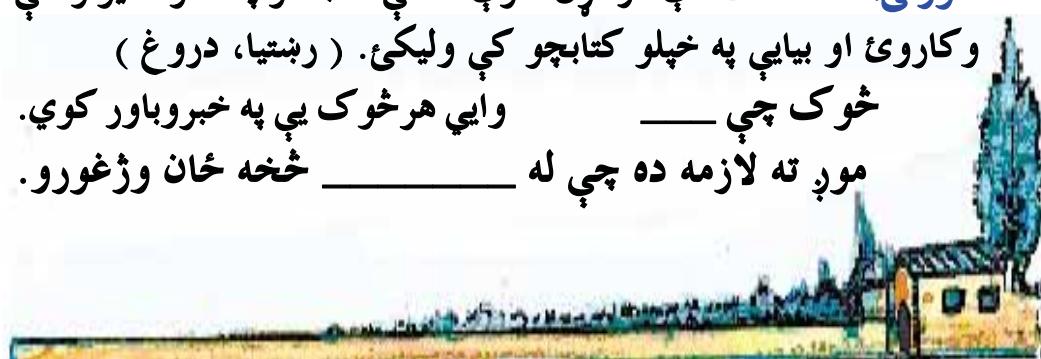
زده کونکي دې د لاندې چوکات له مخي له تورو خخه کلمې جوړې

کړي.

							ر
وشي	نا	مه	وغتیا	وبنان	بنستیا		

کورنۍ دندہ: لاندې درکړل شوې کلمې د جملو په تشو ځایونو کې
وکاروئ او بیاې په خپلو کتابچو کې ولیکی. (ربستیا، دروغ)
څوک چې ————— وايی هرڅوک بې په خبر و باور کوي.
موږ ته لازمه ده چې له ————— خخه څان و ژغورو.

دوه شپitem لوست

دوستي او ملګرتیا

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او د دوستي لارې چاري پېژندل دي.

پوبنټني:

۱ آيا تاسي دوستان لري؟ د هغوي نومونه واخلئ؟

۲ آيا تاسي کوم وخت له خپل دوست سره کومه مرسته کړي د هماماغه مرسته د کيسې په توګه وکړي؟

۳ دوه دوستان په کوم وخت کې يوله بله سره مرسته کولی شي؟

زړگکي او غمي په يوه تولګکي کې درس لولي. دوي يو له بل سره بنه دوستي او ملګرتیا لري. يوه ورڅ غمي له زړگکي خخه پوبنټنه وکړه:

راتلونکې جمعې ته به د تفريح له پاره کوم خای ته ځو؟
زړگکي وویل:

د کلې بن ته به ولاړ شو چې د هغه له منځ خخه داوبو وياله تپه شوې ده هلتله به لامبو ووهو. د باځ ترسیوري لاندې به لوبې وکړو او د ډودۍ خورلو خخه به وروسته ورو، ورو خپل کورته راشو. غمي د خپل ملګري دخبارې له اورېدو وروسته له هغه سره پېکړه وکړه چې د راتلونکې جمعې په ورڅ به هماماغه باځ ته ځو.

د لغتونومعا: تفريح – ساعتيري، پريکړه – فيصله

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د ټولکي مخې ته

راشي او د خپلو ملګرو دنبیګيو په باره کې دې خبرې وکړي او

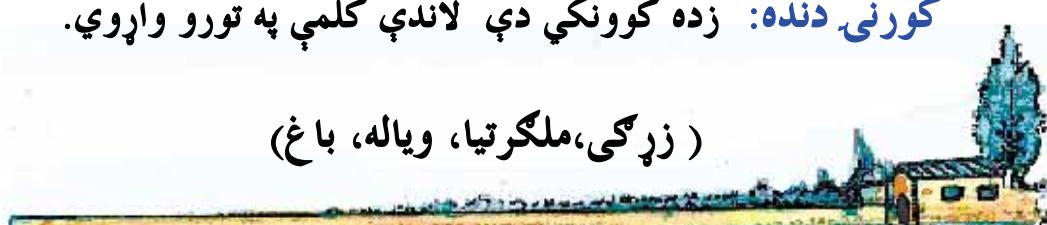
نور زده کونکي دې غور ونيسي.

د لاندې چوکاټ له مخي له تورو خنځه کلمې جوړې کړئ؟

			د
وستي	وستان	رس	وي

کورني دنده: زده کونکي دې لاندې کلمې په تورو وارو وي.

(زرگۍ، ملګرتیا، وياله، باغ)

درې شپږم لوست د ستورو شمېر

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید پوه شي چې ستوري نه شمېرل کېږي.

پوبنټني:

- 1 په انځور کې خه شي وينئ؟ خوک خبرې کولی شي؟
- 2 تاسو خه وخت په آسمان کې ستوري وينئ؟
- 3 پرته له ستورو خخه نور کوم شیان په آسمان کې وينئ؟

يوه سړي له بل نه پوبنټنه وکړه چې په آسمان کې خو
ستوري دي. هغه ورته وویل چې: (لس لکه) ده ورته وویل: دا
سم څواب نه دی. هغه ورته وویل: نو ورشه ته یې په خپله
وشمېر.⁵

کيسى

خلور یې اندامونه، خلور یې پښې دي، نور ګرد سره کولمې
دي، داخه شي دي؟ (کټ)

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکی دې په ډلو ووپشل شي او له یوبال سره دې په دې هکله چې د شپې په آسمان کې خه شی ویني خبرې وکړي او یا دې هره ډله خپل نظریات نوروته ووایي.

زده کونکی دې دلوست په متن کې د(س) توری پیدا کړي چې دکلمې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کونکی دې لاندې کلمې په تورو باندی واروی
(پونښته، آسمان، ستوري، وشمېره)

زده کونکی دې دکیسى سم خواب پیداکړي او یا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورني دنده: له لاندې تورو خخه کلمې جوړي کړئ.

(س + ت + و + ر+ي) (ش + م + ي + ر)

خلور شېپتم لوست مېږى او کوتروه

موخه: چې زده کونکي د دې کيسې په لوستلو او ليکلو سره د مرستې په ګټه او ارزښت پوه شي او د اړو خلکو سره دې د خپلې وسې په توان مرسته وکړي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنيو انځورونو کې خه وينې؟
- ۲ مرسته خه ته وايي؟
- ۳ د مرستې په هکله خبرې کولی شي؟
- ۴ خدای (ج) مه کړه که ستاسو له تولګیوالو خخه یو له کومې ستونزې سره مخامنځ شي تاسو ورسره خه مرسته کولی شي؟

يوه ورڅ يو مېږى په ډنله کې لوپدلي و، لاس او پېښې بې وهلي، له او بونه وتلى نه شو. يوه بسکلې کوتروه چې پاس د ونې پر بساخ ناسته و. زړه بې پري و سوځیده، يوه پانه بې په مښو که پري کړه او په ډنله کې بې د مېږي مخ ته واچوله. مېږى په پانه راوحوت او له مرګ خخه و ژغورل شو.

بله ورڅ هماګه کوتروه په ونه کې ناسته و، بسکاري پت، پت راغي، غوبنسل بې چې کوتروه په ټوپک وولي او راوې بې غورځوي مېږي ته چې د کوتروې نیکي او مرسته ورياده شوه، راغي او بسکاري بې په پښه و چيچه، بسکاري ټوپ کړ او کوتروه والوته.

ماخذ: مېږى او کوتروه، افغانستان نشراتي اداره (انا)

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ورو گروپونو ووپشل شي او له یوبال سره دې

دمرستي او همکاري په هکله خبرې وکري او بيادي ده رگروپ

يوغرۍ دټولګي مخې ته راشي او د مرستي او همکاري په هکله دې

نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

زده کوونکي دې د لاندې ګلموجمع پیدا او د ګلمو ترڅنګه دې

وليکي.

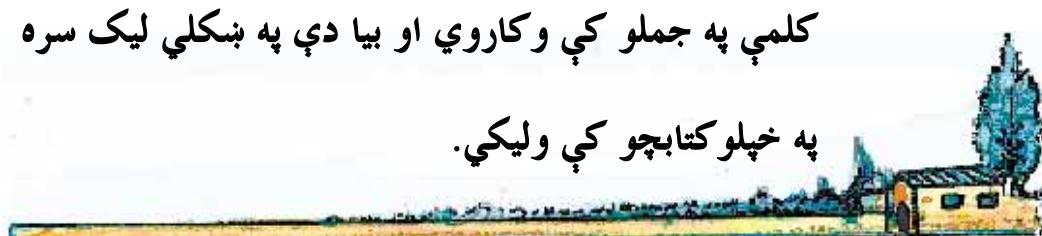
لاس
کوتره

ورخ
ډندہ

کورني، دنده: زده کوونکي دې د (مېږي، کوتره، بسکاري، نیکي)

کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې په بسکلي ليک سره

په خپلو کتابچو کېوليکي.

پنځه شپږم لوست

وېړه

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل، دوېړې پېژندل او له وېړې خخه څان ساتل دي.

پوښتني:

- ۱ په انځور کې خه شی وينې؟ خبرې پړې وکړئ او له انځور خخه خه احساس کوي؟
- ۲ آيا تاسې له کوم حیوان خخه ویرېدلې یاست؟
- ۳ داسې یوڅوک چې وېړدلي وي تاسو لیدلي دي؟

احمد بنوونځي ته روان و، په لاره کې یې له لرې خخه یوسپی ولید. په وېړه د کور خواته را وګرځدې په کور کې یې مور پوښته ترې وکړه: احمده زویه! ولې بنوونځي ته نه یې تللې؟ احمد ځواب ورکړ: مورجانې! په لاره کې له یوه سېپی خخه ووېړیدم. د هغه له وېړې خخه مې نه شو کولی چې بنوونځي ته لارې شم. مورې یې بیا وویل: زویه سېپی غټ و که کوچنی؟ احمد وویل: چې نه سېپی کوچنی و او ماته یې کتل.

مور یې په خندا شوه او وېړې ویل: زوی جانه! سېپی ته به دې یوه مرې دوډې اچولي وه هغه به له تاسره آشنا یې پیداکړې واي. سېپیوته چې آزار ونه رسیبرې چاته خه نه وايې او ډېر ژر له سېپی سره اموخته کېږي او بیا به هېڅکله ترې ونه وېړېږي.

د لغتونو معنا: سوچ - فکر، پیاوړی - قوى او غښتلې، ستونزې - مشکلات

د زده کونونکو فعالیت:

زده کونونکي دې په وړو ډلو ووپشل شي او د لوت د متن یوه یوه

کلمه دې یوبال ته داملا په توګه ووایي.

زده کونونکي دې لاندې کلمې په تورو باندې واپوی.

(وېره، سېې، څواب، غټ، کوچنۍ، ډوډۍ، آزار)

دلاندې جملو تشنایونه ډچوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

سېې
وېره
پونښته
کوچنۍ
ښوونځۍ

احمد _____ ته روان و.
په لاره کې بې دلپري نه یو _____ ولید.
په _____ دکور خواته راو گرځد.
په کور کې بې مور _____ ترې وکړه.
احمد وویل: چې نه سېې _____ و او ماشه بې کتل.

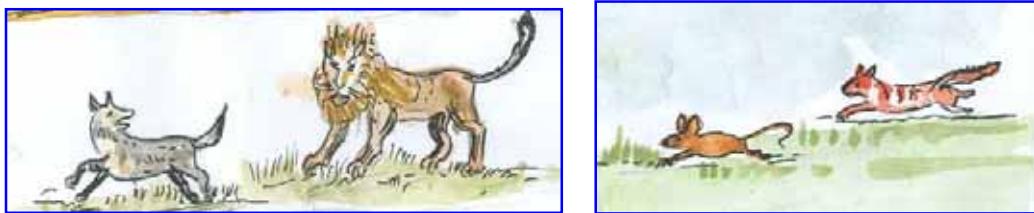
کورنۍ دنده: زده کونونکي دې له لاندې ګډوډو کلمو خخه سمه

جمله جوړه کړي.

نه وايې، سېيوته، آزار، چې، ونه رسېږي، چاته، شه

شپږ شپېتم لوسٽ دېسمىي او دوستي

موخه: د دغه لوسٽ موخه دا ده چې زده کوونکي د متن په لوستلو او ليکلوا د دوستي په گټو او د دېسمىي په زيانونو پوه شي او په دې وپوهيرې چې دوستي نېکمرغې رامنځ ته کوي او دېسمىي بدمرغې رامنځ ته کوي.

 پوبستني:

- ۱ ويلى شئ چې دېسمىي ولې بنه کار نه دی؟
- ۲ خوک چې له بل چاسره خوشې دېسمىي کوي پايله بې خه ده؟
- ۳ موږ د دېسمىي پرڅای خه وکړو؟
- ۴ آيا تاسو خپلوا ملګرو سره خه ډول ناسته ولاړه کوي.

دېسمىي

مودک پیشو نه تښتی   سپی له زمرونه تښتی
دا بد بیني بده ده   دا دېسمىي بده ده

دوستي

راستي دوستي تینګووي	راستي خپلوي تینګووي
ژوندکې ربستيا وايه تل	راستي وروري تینګووي
اروابناد روغمن	

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په وړو ډلو کې د لاندې جملو تشن خایونه د

چوکاټ په مناسبو کلمو سره پوره کړي.

له بدو خبرو، وهلو او ټکولو خخه _____ کول، دوستي زیاتوی.

دوستي د ژوند خوند _____ وي.

څوک چې نسه _____ لوی، دیوازی توب احساس _____.

د دوست پیداکول _____ کار دی.

تر نادارن _____ هونبیار _____ نسه دئ.

کورني دنده: زده کونکي دې د دوستي په هکله یوه جمله

ولیکي.

اووه شپېتم لوست

زړه سوي

موخه: د زړه سوي په اهمیت او ارزښت پوهېدل او هغه په عملی توګه پلي کول او د دې متن

لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- ۱ که ستاسي په لاس کې ډوډي وي او په خوا کې مو وروکي ماشوم له لوږي ڙاري خه به وکړئ؟
- ۲ که چېرې یوڅوک له یوې پېښې سره مخامنځ شي تاسوله هغه سره خه ډول زړه سوي بنودلی شي؟

يوه ورڅه زلمي د بام په سر ګوډي الوزوله ناخاپه له بام خنځه لاندې راولوبد، او پنهانه یې تېي شوه، بنه شو چې حمکه سمنت نه وه که نه له مرګ سره به مخامنځ شوی واي. زلمي په ټولو ګران و ځکه چې له ټولو سره یې بنه چلنده کاوه. زلمي په ژویو ډېر زړه سوي درلود. ده به ماشومان نه پرپنسودل چې سې په تېرو وولی. په ګرمۍ کې به یې خټګرانو او مزدورانو ته سړې شړو مبې او او به وروړلې. زه او مورمي چې خبر شو ژر دزمي د خبر اخيستلو له پاره هفوی کره ورغلو، زمود نور ګاونډیان چې خبر شول سمدلاسه راغلل او زلمي مو روغتون ته بوته او بستر شو.

هره ورخ به چې زه دزلمي پوښتنې له پاره روغتون ته تلم،
هغه ته مې ډاډ ورکاوه وروسته له خو ورخو چې زلمي روغ شو
او کورته راغي. ټول ورته خوشحاله شول. ده له ځان سره ژمنه
وکړه چې نور به د بام په سر ګوډۍ نه پورته کوي.
نو مونږ ته هم لازمه ده چې په انساناں او ژویو زړه سوی
ولرو او د اړتیا په وخت کې له یوبال سره مرسته وکړو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې کلمې او یا سمې جملې په نښه کړي لکه:

– زلمي پر بایسکل سپور و چې موټر وواهه. سم **ناسم**

– زلمي ماشومان نه پربینو دل چې سې په تېرو وولی. سم **ناسم**

زده کوونکي دې د جملې تشنځای په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

زلمي د _____ په خاطر په خلکو ګران دی.

کورني دنده: زده کوونکي دې دغه کيسه په ياد زده کړي.

د پوهنې ترانه

پوهنې ده رنگا
وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما
پوهنې ده رنګا، وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما
وطن زما يې خان
له تانه شم قربان
ته وينه دافغان
ته لور په قول جهان
پوهنې ده رنګا، وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما
آباد اوسيي آباد
وطنه ته شي بساد
مونږه سربندو په تا
پوهنې ده رنګا، وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما
ته کور يې هم مې ګور
ته پلاريې هم مې مور
ته زړه دآسې يا
او زما دستر ګو تور
پوهنې ده رنګا، وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما
ته ننګ يې داري
او تاج يې ديعا
خارېرمه له تا
افغانستان زما
پوهنې ده رنګا، وطن ته موبکلا
كتاب او قلم زموريه رهنما

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library